Орган Руського Народного Союза в Америці

# СВОБОДА

В лучности сила!

SWOBODA

Рік XVII. Ню Иорк, Четвер, 6 го Мая 1909 Число 17 Vol. XVII. New York, N. Y Thursday, May 6 1909. No. 17.

## від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

### Розмет за місяць Цьвітень 1909

| | | | |
|---|---|---|---|
| Від. | 63. | Грицик Анна, чл. ж. чл. Павла ум. 10,3 09. | 1400.00 |
| ,, | 94. | Кравець Іван, ум. 20,3 '09. | 1000.00 |
| ,, | 53. | Калабай Ілько, ум. 21,3 '09. | 1000.00 |
| ,, | 8. | Нецьо Орест, ум. 26,3 '09. | 1000.00 |
| ,, | 144. | Конкольняк Настя, ум. 28,3 '09. | 1000.00 |
| ,, | 40. | Либош Зузана, ум. 29,3 '09. | 1000.00 |
| ,, | 70. | Ґебуза Миколай, см. 5,4 '09. | 1000.00 |
| ,, | 78. | Мицьо Семан, ум. 5,4 '09. | 1000.00 |
| ,, | 110. | Цаповчак Михаїл, ум. 16,4 '09. | 1000.00 |
| ,, | 16. | Беґала Марія, ж. Юрія, ум. 25,12 '08. | 400.00 |
| ,, | 187. | Нестор Розалія, ж. Ґероніма 24,3 '09. | 400.00 |
| ,, | 203. | Занько Настя, ж. Гриця, ум. 12,4 '09. | 400.00 |
| ,, | 174. | Романишак Василь, утрата ока | 200.00 |
| ,, | 46. | Свистович Василь, нев. слабість | 100.00 |
| ,, | 81. | Свіржко Войтіх, утрата руки | 100.00 |
| ,, | 2. | Грицко Іван, нев. слабість | 100.00 |
| | | Виплачено запомоги на суму | 11,100.00 |
| | | Платня головних урядників за Цьвітень | 190.00 |
| | | Адміністрація Союза за Цьвітень | 110.40 |
| | | Express від розсилки Календаря за 1909 р. | 114.30 |
| | | Весь розхід виносить | $11.514.70 |

Розмет платить 9759 членів на ціле посмертне (кождий по 1 дол. 11 цнт.) і 1393 членів на пів посмертного (кождий и 56 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан ,,Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1 дол. 25 цнт, а на половину посмертного 70 центів.

*А. Шаршонь, гол. касієр.* *С. Ядловский, гол. секр*
*Дм. Капітула, гол. предсід.*

## Жадаємо знесеня кари смерти для Січинського!

І засіли у понурій салі розправ львівського суду і сотворили над ним суд. А судили сї, які ґрафови Потоцькому ставляють ,,живий памятник" на нашій, обкраденій земли. Судили його сї, що суть такими самими, як був Потоцький, судили його поклонники ідеї ,,Polska od morza do morza", судили його наслідники і убожателї колишнїх Потоцьких, Вишневецьких, Чарнецьких і других катів, убожателї тих, що то з усьміхом щасливого вдоволеня вбивали наших предків на паль, палили, колесували, дерли шкіру пасами, топили з них лій. Судили його ті, які вічно у своїх мріях бачуть безконечний шлях, висаджений двома рядами палів а на кождім палю корчить ся в судорожних конвульсіях смерти козацьке тіло. Судили його ті, що любують ся у крівавих подвигах своїх ,,przodkow", що то топтали по відрізаних грудях козачок, що то тими грудьми били по лици батьків і мужів. Судили його ті, яких ідеалом є, коли кат дре шматок за шматком шкіру з Ґонти, відрубує йому по кусникови руку, ногу, виверчує очи...

Судили його кати, яким лиш австрійське право не дало спромоги, дерти також з підсудимого пасами шкуру або лій з нього топити.

І засудили його на смерть.

Бо цілою його виною було тільки се, що він любив свій народ, любив горячо, більше як себе самого любив сей поневолений, потоптаний народ. Він любив його і сю свою любов не мав на устах але показав її ділом. Бо він належав до рода сих людий, які заподіяну свому народови кривду відчувають глубоко, які з усьміхом глядять смерти в очи, які ні хвилину не завагають ся віддати в жертву своє житє, коли ходить о добро народу.

Засудили на кару смерти і з глумом предкладають його цісареви до помилуваня!...

Український Народе!... Чи чуєш сей глум і сьміх над собою?...

Він не мордерця, не убійник!

Він местник!

Мойсей побачив раз, як царський посіпака бив нагайкою до крови бідного робітника за се, що той упав під тягаром, який був за великий на його збідовані плечі. І не витерпів Мойсей, та на місци вимірив лютому катови кару: вбив його!

Чи він вбійник?...

Коли дикий Олоферн підступив з дужим військом під сьвяте місто страх здійняв усїх. Не було спромоги обороняти ся. Розпука безнадійна обхопила кождого. І пішли там, де кожде серце спішить в днї смутку і тревоги. Стали молити ся,.. І об'явив Бог своє милосердіє над Ізраїльом. Прекрасна Юдита пішла у ворожий табор і знайшла ласку у дикого Олоферна. І коли він остав з нею сам і напив ся вина і пізно в ніч заснув, Юдита власним його мечем відтяла йому гололу. І Бог вивів її з ворожого табору і над раном вона станула перед брамами сьвятого міста. Завели її перед старшину а вона розвиває китайку і паде з нього долів окрівавлена, страшна голова мертвого, народнього ворога. І усї до землї поклонили ся Юдитї, що вибавила Ізраїля, що убила лютого ворога. І слава її геройства і жертви та любови до свого народу не згине нїколи, поки живі люди на земли...

Чи вона убійниця?...

Коли так, то нащо учать нас сего по школах і церквах? Коли діло Січинського погане, то погані суть і сї учинки вславлені в сьвятім письмі.

Чиж-не бачив Січинський тягарів та нужди свойого народу!? Чи не видів він як ллеть ся невинна кров дїтий, жінок та старців?...

І чи-ж він є вбійник?...

Ні!...

І тому жадаємо знесеня кари смерти, для Січинськово!

Море сліз і горя народнього довело Січинського до розпуки. І він у пориві сеї розпуки вбив того, якого уважав вождом і головним виновником народнього горя. Він переступив заповідь: ,,не убий" і за се судді його вбивають ,,на підставі приписів закона." І коли насильне відібранє житя чоловікови є взагалї чимсь страшним, то відобранє людського житя на підставі приписів закона — се щось найстрашнїйше, найбільше варварске, людській природї найбільше противне, гідність чоловіка найбільше понижаюче! Се є здоптане ногами усеї культури, усего християньства, се вертанє у дикі, варварські часи, коли то неподільно панував закон ,,зуб за зуб, око за око" — се справжній тріюмф звірства і наруга над усим тим, чим величає ся людскість у своїм цивілізацийнім походї!

І тому в імя подоптаної культури і християнства ми жадаємо:

Увільненя Січинського від кари смерти!

Січинський і ми та польська шляхта і суддї, се дві воюючі сторони. І сей, кого вони засудили, се був їх плінник. І по однїй сторонї станув местник, що молоде своє житє, усю свою будучність положив поруганому, закованому народови, з другого боку станули наймлені кати злочинцїв, що перші повинні-би повиснути.... І його від них відділяють гори трупів, море крови і сліз, тисячі знищених людських істот.

І вони взяли його в полон і зробили з ним се, що їм захотіло ся. І як ворогів, їх суд не міг бути справедливий. І тому ми жадаємо:

Увільненя Січинського від кари смерти!

Не підлї наймити польської шляхти в ц. к. мундурах, не рабський суд, але може його судити лиш той великий мученик — наш народ. Лиш він розуміє душу молодця, лиш він годен його оцінити слушно і слушний видати присуд! І тому еще раз кличемо:

Протестуємо проти кари смерти для Січинського!

І нехай сей клич задунає по цїлій Америцї, де лиш живе жмінка Русинів. Скликуйте віча в кождій місцевости, висилайте протести! А річ певна, що коли наші посли дістануть сотки тисячів протестів, то ряд буде примушений увільнити його від кари смерти.

Нехай отже буде у кождого на думцї:

Увільнити Січинського від кари смерти!

## Трост Карнеґія злучив ся тепер з трема банками, маючи тепер 40.000.000 дол.

### Прилучає до себе Van Norden і Інституції Девятнайцятого і Двайцятого Ворду.

#### Борба перед заснованем Спілки.

#### Трост Empire Компанії предложив злуку.

Заложенє нової $40.000.00 банкової інституції в нашім місті, оголошено вчера вечером. Компанія Тростова Карнеґія має злучити ся з Van Norden Trust Co. і двома Стейтовими банками, контрольованими, Van Norden інституціями, і Девятнайцятого і Двайцятого Ворду. Нова інституція, буде одна з найбільших свого рода в Сполучених Державах. Директорами і урядниками мають бути ті самі особи, котрі суть тепер в Компанії Карнеґія. Charles C. Dickinson президент тої Компанії, сказав так: З достовірного жерела довідую ся, що більше число директорів Тростової Компанії Карнеґія, разом з сильним другим інтересом, сформували групу, котра взяла в контролю під зарукою: Тростову Компанію Van Norden, Девятнайцятого Ворду Банк і Двайцятого Ворду Банк. Єсть їх наміром, злучити всі ті інституції з Тростовою Компанією Карнеґія, творячи в сей спосіб сильну банкову інституцію з доходами $40.000.000, з капіталом і надвижкою більше як $4.500.000, підчас коли, число депозиторів дійде до 33.000 Се спричинить ся до лїпшого забезпеченя депозиторів і скріпленя інституції.

G 57

### СПІЛКА СФОРМОВАНА ДУЖЕ СКОРО.

Позаду тої спілки, говорено, була велика борба між знатоками а грішми: між Тростовою Компанією Карнеґія а Компанією Тростовою Empire. Послїднього тижня Тростова Компанія Empire робила пропозиції Van Nordens. Компанії, закупити цїлий їх банковий інтерес. Урядники Empire Ко., було говорено, наймали наганячів в цїли купленя справи.

Через шуканє помочи в сїй цїли, пляни їх донесли ся до предсїдателя Тростової Ко..Карнеґія, п Dickinson-а в послїдню Суботу. .П. Dickinson порішив з'єднати ті банки і тростові компанії, для своєї інституції. Він порозумів ся, з кількома своїми директорами, і спілка завязала ся дуже скоро Від Суботи, говорено, п. Dickinsons і єго спільники, працювали майже день і ніч, аж до вечера, поки не довели до побіди. При вчерашнім замкненю бізнесу, стан компаній і банків був як слїдує:

**СТАН.**

| | |
|---|---|
| Van Norden Trust Co. ....... | 12,128,871.59 |
| Twelfth Ward Bank | 2662,278.78 |
| Nineteenth Ward Bank ...... | 9,503,508.44 |
| Carnegie Trust Co. | 17.076.333.58 |
| Разом ........ | 41,370,991.58 |

Всї в Спілцї платять.

Вчинок предсїдателя Dickinson-а, буде принятий формально на мітинґу директорів Тростової Компанії Карнеґія на дни Юнія 1. Комбінация ся, була одобрена директорами з Van Norden Trust Компанії і другими банками. Всї члени тої комбінації суть удачні, успішні, і платячі дівіденду інституції, так сказав. Предсїдатель Warner M. Van Norden з Тростової компанії Van Norden вчера: Причина тої злуки єсть се, аби взміцнити всї інституції.

Інтереса Van Norden Ко., взміцнять ся через се і будуть узнані за такі. Нема правди в тім, немов би я мав усунути ся з бизнесу, або щоб я спекулював по злій сторонї на маркетї. І невиджу причини чому би я не мав і дальше інтересувати ся банковими справами.

# Мирослав Січинський перед судом.

(Після „Діла.“)

Отсе вже в третє йдемо тою самою дорогою. По дорозї полїція і комісарі, а в додатку також війско. Зложивши оруже в кізли, готове кождої хвилї вирушити на „внутрішного ворога.“

Склад трибуналу такий, як перед двома тижнями: проводить президент краєвого карного суду Мілашевский; як вотанти засїдають радники Рибіцкий і Терлецкий; обжалове заступник прокуратора д-р Перацкий; протоколує авскультант Ремізовский.

На лаві присяжних засїдають самі Поляки. О год. 9. мін. 20 починає ся розправа.

По залагодженю вступних формальностий, о 9½ год., протоколянт починає відчитувати акт обжалованя, найперше по польськи, а потім в руській мові.

По відчитаню акту предсїдатель звертає ся до Січинського, взиваючи його до зложеня зізнань.

Січинський забрав голос і виголосив слїдуючу промову:

„До вини не почуваю ся, бо я відобрав житє одному чоловікови, котрий відбирав житє цїлому народови. Бо коли ґр. Потоцкий як представник історичної Польщі через 5 лїт відбирав полїтичне житє мому народови і міра вже перебрала ся, здавало ся, що мусить найти ся хтось, хто виступить проти того, бо так дальше не могло тревати.

Доля хотїла, що воно припало на мене і я відобрав йому житє. Розумієть ся, що суд зложений з однодумцїв і прихильників ґр. Потоцкого засудив мене на смерть. Одначе декотрі мої оборонцї були на стілько адвокатами і на стілько мало полїтиками, що уважали за відповідне жадати, аби лїкарі розслїдили, чи мій ум був здоров у хвилї сповненя вчинку. Я противив ся тому, бо хоча внесенє адвокатів і не вело до доведеня невідвічальности а лише невідпорного примусу, то прецїнь я знав, що з сего викують оруже проти нам і скажуть: не досить що хотів убити й убив, але хоче еще викручувати ся. Зробили-ж се проти моєї волї, а мали право зробити, бо я малолїтний. Одначе лїкарі, що дослїджували мене, дійшли до пересьвідченя, що я здоров і хорий не був, як се я все твердив.

Але пан прокуратор не придержуєть ся в своїм актї обжалованя того погляду, що панове психіятри. З його висказів виходить, що я — якийсь дикий зьвір із східної Европи, якийсь дивогляд, психольоґії котрого в двайцятім столїтю, в культурній християнській державі не можна зрозуміти анї витолкувати… Я не мав би нїчого проти таких поглядів пана прокуратора і панів судиїв, бож відома річ, що „ситий голодного не знає.“ Але з висказу пана прокуратора, будьто психольоґія такої душі непонятна в двайцятім столїтю та ще й в християнській державі, виходило би, що тепер у нас на заходї про полїтичні вбійства не чувати. Тимчасом так не єсть. Якби від 40 лїт не було в Галичинї полїтичних убійств, якби жандарми не вбили Каганця, якби не галицькі вибори, що відбувають ся в супроводї полїтичних убійств, якби не Монастирска, Коропець, Ґоруцко, Лядське, Львів, Перемишль, де по виборі п. Лїбермана полїція задушила чоловіка — якби не се все, то й я не був би хопив ся полїтичного терору і не стояв тепер перед вами. Чи пан прокуратор не може пригадувати собі, як то п. Ґневош не хотів подати руки одному свому товаришови, кажучи до него: „Panie hrabio, niech pan wprzódy obmyje sobie ręce z krwi chłopskiej, a potem będziemy się witać.“ Якаж се була кров? Чи з мордів довершених в цїлях неполїтичних? Се кров хлопів вбитих при виборах, кров пролита в інтересї пануючих кляс польської нациї, котрі мають перевагу в Галичинї.

Але можуть сказати, що се, що я тут говорю, се викрути, що я шукаю собі претекстів. Та що воно дійсно так маєть ся, як я сказав, наведу голос п. Буяка, котрий в творі „Galicya“ виразно каже, що польська культура в східній Галичинї держить ся полїтичним терором. Що значить полїтичний терор? Мужик може сего не розуміє, але переложене на буденний язик значить се гнет, виборчі шахрайства, цїла адміністрация, що не лякаєть ся полїтичного морду для переведеня своїх цїлий. Коли-б я хотів вичисляти всїх убитих людий, не стало би на се часу.

Зрештою, навіть сам пан прокуратор є приклонником полїтичного вбійства, бо-ж він за кілька годин буде домагати ся моєї смерти, він iudex in causa sua. І се не буде вбійство приватне, але полїтичне!

Коли ходить о докази на те, що поневолений нарід відбирає житє вождам своїх ворогів, то можна навести Росію, можна навести Варшаву, також християнську і культурнїйшу від Львова, і ті боротьби польської нациї — християнської прецїнь! — проти московського натиску і варварства, боротьб, в котрих польська нация не жахаєть ся уживати полїтичних убійств. Можна навести Добродзїцку, котра кинула бомбу на Скаллона, а в Вадовицях дванайцять горожан увільнило її від вини і кари, бо адвокат сказав, що убити ворога вітчини не є гріхом. Нїхто не подивував ся сему, не підняв ся нї один голос протесту, нїхто не сказав, щоб се був чин не добрий, нехристиянський.

Лишім отже християнство, коли говоримо про полїтику. Безнеречно, ми всї противники смерти, але коли наші вороги уважають себе в праві відбирати житє, то й ми, сторона нападана, мусимо достосувати наше оруже до оружя противників.

На попередній розправі звернув менї увагу препрезидент Пшилуский, що межи Росією і Австрією є велика ріжниця і лїкарі, котрі дослїджували мене, підносили з натиском, що мого вчинку нїяк не можна рівнати з вчинком Добродзїцкої. Та ми знаємо, яка у нас конституция. Каже приповідка: „Перебули-сьмо панщину, перебудемо і конституцию.“ А ся конституция не ріжнить ся в нїчім від конституциї російської а навіть від того стану, який був в Росиї перед конституциєю. Не покликуйте ся на те, що ми маємо рівні права, бо се є лише солодкі слова, а в практицї є що инше. За часів демократичної конституциї дійшов мій нарід до того, що мусів виступити один чоловік і відібрати житє вождови рабівників.

А ми сей гнет відчуваємо — здаєть ся — два рази сильнїйше ніж в Росиї, бо тутки противозаконно ломили і ломлять конституцию. І так було з давних часів, від коли тільки Польща мала до дїла з Україною. Се цїла історична система. І Потоцкий помер не лиш за свої власні дїла, але також і за дїла своїх попередників. Ми тїшили ся тільки конституциєю на папері, бо так само дїяло ся і перед конституциєю, як дїєть ся від лїт по нинїшний день, але пануюча польська кляса завсїгди каже, що не хоче наших кривд та, що все є добре.

Як шляхта зломила свою конституцию, як зломила конституцию 3. мая, так тепер шляхта, міщани і бюрократія ломлять конституцию австрійську. І так за панованя Потоцкого ми не мали конституциї. Мій нарід не мав нїякого впливу, на законодавство, на парлямент, на сойм. Звісна річ, що в галицькім соймі на 160 послів ми маємо тільки 20 голосів, то значить: не маємо нїякого голосу; звісна річ, що австрийська конституция дає нам 3 рази менше мандатів як Полякам; звісна річ, що ми не тільки не могли впливати на адміністрацию і контролювати її, але ся адміністрация стояла зовсїм виразно на услугах трех пануючих кляс.

Так було за Баденього і Пінїньского, як се сказав Дашиньский, але нещастєм для Потоцкого було те, що він був послїдний.

Пословиця говорить: „поти збанок воду носить, поки ухо не урветь ся.“ За Потоцкого міра перебрала ся. Показало ся, що не тільки одна кляса, але всї кляси і сторонництва, не тільки консервативи, але і всї демократи та велика часть людовцїв з п. Стапїньским на чолї дїлає на некористь і неволю мого народа.

Я наведу з моєї аґітацийної практики один примір, де я бачив, що представитель польської демократиї, чоловік тепер на високім становищи (не хочу називати його по імени), таким способом добивав ся в Бережанах мандату, що партиї польські, головно людовцї казали йому на вічах, що його мандат є злодійством.

Звісна річ, яким способом старали ся сї кляси добути мандати. Звісно, що в кождім повітї була інструкция, щоби вибрати кандидатів кола польського. І на се не було нїякої ради. Їздили депутациї до Віднянописало ся в часописях в брошурах — нїчо не помогло.

Здавало ся, що як настануть загальні вибори, то буде лучше. Передтим, за куріяльної системи було лекше шахрувати, вистарчило настрашити людий, назначити прим. правибори на 8. годину рано, а приїхати і зробити їх о 7. і т. д. Але тепер було се труднїйше, бо всї люди мають голос. Та найшла ся рада і на се.

Факт є, що при перших загальних виборах галицька адміністрация допускала ся таких надужить і таких шахрайств як нїколи передтим.

В актї обжалованя сказано, що, не зрозуміле є, як можна за се робити відвічальним намісника. Для мене не зрозуміле, як можна ставити таке питанє? Хто-ж є відвічальний за се, що дїєть ся в краю, як не представитель власти? А Потоцкий був не лиш цїсарським намісником, але і проводиром польських мірогатних партий, тож і помер не лиш як намісник, але і за дїяльність усїх тих польських партий.

Дуже чемно сказано в актї обжалованя, що менї не подобала ся акция проти страйків. Пан прокуратор може не знає, яка се була акция? Цїлі тижні і місяцї держали людий по вязницях, щоби їх відтак увільнити, бо не було нїяких доказів їх вини. Хоч не було за що, власти уважали за відповідне мучити сотки людий тільки за те, що аґітували за страйками.

Навіть „Січи“ переслїдувано і то за такі дрібні річи, як ношенє лент на грудях. І на таких дрібницях показало ся, що у нас їде до щораз гіршого, бо бюрократія поклала собі за задачу, щоби тільки знищити нарід. І коли польським урядникам вільно ходити в сокільських мундурах, то у нас заказали носити ленти.

А Потоцкий був ворогом не лиш полїтичного розвитку нашої народности, але і культурного. Говорить ся, що нам ще так зле не дїєть ся, бо все таки маємо школи і культурно можемо розвивати ся. Народних шкіл — говорять — маємо більше як Поляки. Та се тільки в теориї, а ми в тїй радї не маємо анї заступників анї голосу — она зовсїм шляхотсько-польська.

І здаєть ся, що в конституційній державі не були би можливі такі подїї, як на львівськім унїверситетї. Панове присяжні може і не знають, що на унїверситетї підчас борби є револьвери! Послїдний раз не один чоловік, але 20, 30 могло впасти трупами. Польська суспільність не звертає на се нїякої уваги, що в таких обставинах не може бути бесїди про науку, що унїверситет не є огнищем науки, але борби та анї Поляки анї Русини не можуть учити ся. А Потоцкий був один з тих, що у Відни проти правительства старали ся, щоби ми не мали унїверситету.

Спитає хто, чому се не стало ся вчаснїйше, лише якраз торік! На те відповідь дуже ясна. Як в Галичинї була одна тільки пануюча кляса, се є консервативисти разом з духовенством, ми надїяли ся, що як прийде до голосу демократія, цїлий польський нарід, то відносини змінять ся, не будуть такі жорстокі, що демократи специяльно старати-муть ся поправити сї блуди, залагодити сї рани, які руський нарід одержав в часї 500-лїтної унїї з Польщею. Але показало ся, що в Галичинї є одна тільки партія — консервативна, від Стапїньского до Потоцкого. І се нас ще більше обурило. Ми пізнали, що конституция з виборчою реформою сказує нас на полїтичну загладу, даючи нам пяту часть того, що Полякам, що не будемо мати жадного впливу в соймі і парляментї, що для нас отже на леґальній дорозї нїчого здобути, що ми засуджені на полїтичну смерть.

Перед тим можна було перевагу польського народу толкувати тим, що виборча ординация покликує до голосу тільки посїдаючі сфери, се є шляхту і міщан, а мого народу нї. Але від часу загальних виборів та перевага — се розбій на моїм народї. А руський мужик, як каже Буяк, коли не висший культурою, то на всякий случай не низший від мазурського. Як отже можна було скасувати ріжницю між хлопом і шляхтичем, а лишити таку велику між польським мужиком і руським? Польський нарід пять разів сильнїйший від нас і в будучности буде се ще сумнїйше виглядати. І пан прокуратор слушно називає нас „народом розпуки“ — до сего причинила ся консолїдация всїх партий проти нас і гадка самого Потоцкого: знищити нас нами самими. Про се згадує пан прокуратор в першім актї обжалованя, та не говорить анї слова в другім. Чим се пояснити? Менї здаєть ся тим, що се було перед евентуальною війною з Росиєю. Таким способом навіть чемностію ріжнять ся оба акти обжалованя. В першім пан прокуратор підносить, що мій чин „є випливом пертийної борби — з одної сторони стає до неї велика, поважна партия заслугуюча на підпору, з другої горстка, ґрупка Українцїв, пожадаючих почестий та мандатів. Ґрупка та розгоріла ненавистею до всього за то, що не признано її проводних прав, але радше партиї староруській.

Як се всьо виглядало, ми бачили при послїдних виборах до сойму. На команду зі Львова сповнювано шахрайства на річ російського аґента Дудикевича. Коли-ж відносини не змінили ся під тим зглядом, то чому в актї пана прокуратора нема вже більше мови про ту ґрупку пожадаючу почестий і мандатів? Для того, що я говорив про нову зброю Потоцкого проти нас в тім напрямі, що цїла польська суспільність пішла проти нас на услуги російських аґентів.

**Предс. Мілашевський:** Прошу так далеко не посувати ся.

**Січинський:** Крім тої зміни є ще инша дуже важна в новім актї обжалованя. Пан прокуратор висказав ся так в однім місци попереднього акту: „Марко Каганець кинув ся на жандармів і пробував вирвати карабін. Наступило шарпанє, при чім Каганець пробив себе, не здаючи собі справи, які то скутки потягне.“ Коли-ж се правда, що Каганець кинув ся сам на 3 жандармів і сам в себе вбив баґнет, то чому ще раз не повторено сего?

Відповідно до тих змін, які наступили в актї обжалованя уважаю і я за відповідне змінити свої зізнаня. Припускаю, що може панове присяжні і трибунал також тепер не зрозуміють добре, що та зміна має инші важнїйші цїли. Мимо того уважаю за відповідне зробити її. Мушу зазначити, що всї чотири чинники першої розправи: оборона, прокуратор, трибунал і обжалований були некоректні. Проти президента Пши-

луского не маю нічого; противно я вдячний йому за те, що сказав відразу, що мене не треба розслїджувати лїкарями; була се одначе формальна похибка з його боку і через те найвисший трибунал уневажнив розправу.

Моя оборона поступає собі зовсім неполітично; такого внесеня на розслїджене мене лїкарями не треба було ставити.

Пан прокуратор також поповнив велику некоректність, бо замість піднести в обжалованю обективні причини вчинку, уважав за відповідне так поступати, як я вже його зхарактеризував, і навів байки, котрі в другім акті обжалованя не найшли місця.

Що-до мене, то я поступив тоді не коректно, коли тепер мушу змінювати свої зізнаня і вернути до того, що сказав в слідстві і на поліції. Мої тодїшні зізнаня були одначе пристосовані до того, що говорив пан прокуратор приміром: що я 30 ринських взяв у нагороду за морд і за них мав виїхати за границю. Коли-ж я тепер дістав в руки акт обжалованя і не найшов у нім ані уступу про боротьбу партій ані про Каганця, уважаю за відповідне вернути ся до моїх зізнань на поліції і перед д-ром Берзоном, а іменно в тім напрямі, чи смерть ґр. Потоцкого наступила згідно з моїм заміром, чи була для мене байдужа.

Від того часу минув рік. Може се судіїв не обходить, але я провів той час зовсім спокійно, нї одних докорів совісти не мав. Я прийшов до пересьвідченя, що повинен вернути до своїх зізнань не тому, мов би був кровожадним зьвіром, але тому, бо менї здає ся, що я повинен висказати ясно се, що чув і сказав на поліції: ,,що смерть ґр. Потоцкого була згідна з моїм наміром.''

Говорячи про сї чотири чинники процесу, не згадав я про судіїв присяжних. Се зовсім природна річ, що вони так судили, вони як iudices in causa sua, і засудили мене на смерть за те, що я відобрав житє їх політичному вождови.

О справедливости тутки не може бути бесїди, до них я й не маю претенсії.

Я скінчив.''

По отсих виводах обжалованого, виголошених з великим супокоєм, бажав предсїдатель, щоби М. Січинський подав опис атентату.

На те обжалований замічає, що вже чотири рази повторяв се, тож просить, аби його звільнено від сього обовязку тепер. Колиж предсїдатель заявив, що після процедуральних постанов обжалований має на головній розправі або зложити свої зізнаня або відмовити їх, обжалуваний виразно каже, що не буде зізнавати.

Тоді предсїдатель трибуналу зарядив відчитане опису атентату на ґр. Потоцкого зі зізнань обжалованого, зложених у слїдчого судії д-ра Берзона і на попередній розправі.

По відчитаню тих зізнань обжалуваний ще раз зазначив, що у нього таки був намір убити ґр. Потоцкого.

Потім замість випитуваня обжалов. Січинського про подробиці події убийства, відчитано на його жаданє, зізнаня його з першої розправи. По прочитаню зізнань почало ся випитуване Січинського членами трибуналу, відтак прокуратором, а в кінци оборонцями та присяжними судіями. На питаня предсїдателя звернені до него обжалований зазначує, що він був ,,симпатиком'' української соціяльно-демократичної партії, хоч до її політичної орґанізації не належав з причини своеї малолїтности. Партія його на замах не висилала і вчинок його годї вважати вислїдом дїяльности партії. По сім предсїдатель своїми питанями виказує обжалованому, що він не може покликувати ся на народну санкцію свого учинку, бо проти него заявили ся і соціял-демократичні посли і духовеньство руське і велика часть народу. ,,Коли оно дїйсно так — відповів на се обжалований — то чому боїте ся поставити мене перед руськими судіями присяглими?'' Потім предсїдатель знов вернув до того, що й перше говорив, аби доказати, що обжалований, як молодий чоловік, без житевого досьвіду, необзнакомлений з скомплїкованою машиною, зважив ся на свій вчинок нерозважно, що він при своїй інтелїґенції повинен признати, що він поводив ся в своїм осудї ґр. Потоцкого сторонничо і незріло.

На те замічує обжалований, що атентат на ґр. Потоцкого ,,висів у воздусї'', пригадує відому промову пос. Лїбермана та принятє Богородчанської депутації в намісництві з 20 лютого 1908, де селянський речник виразно вказував, що дальша наруга з конституцийних свобід доведе в Галичинї до проливу крови. Після сего предсїдатель згадав про умови українського клюбу з правительством та питав, чи обжалований часом не пошкодив народній справі, не допускаючи до зреалїзованя обітниць правительства. А то вже були ся почали переносини деяких урядників політичних. Обжалований зазначує, що народови свому не пошкодив, бо усунув того, хто стояв на перепонї його розвитку. Умова, де правительство конституційної держави окремим актом обіцює бережене закона, се скандал, а обіжник ґр. Потоцького до старостів се тільки доказ, що они справдї допускали ся надужить. Що ґр. Потоцький зломив умову з правительством, про те сьвідчить його тактика в університетській справі. На дальше питане предс. Мілашевського що до умового стану обжалованого він заявляє, що ніколи не находив ся в стані умового забуреня. Він здавав собі справу з атентату і чув, що инакше поступити не може. Потім розпитував обж. Січинського вотант Рибіцкий і прокуратор Перацкий. Січинський заявив при тім, що з повною сьвідомостию і з наміром убити ґр. Потоцкого виконав свій поступок.

На питаня оборонця д-ра К. Левицького обжалований змальовує докладно, як у него через відомі події зростали думки, та як він мусів виконати свій вчинок, причім у своїх зізнанях уникає нарочно всього, що могло-б його вину облекшити! На питаня д-ра Старосольського зізнає, що стріляти до цїли ніколи не вчив ся, та що в хвилї атентату не мав поняти про ріжницю між убийством а мордом. В часї питань оборони звернув ся оден з присяглих судіїв з просьбою до обжалованого, щоби зізнавав по польски, бо він добре не розуміє его а справа морального примусу має для него велике значінє. Січинський однак відповідав дальше по руски.

Тепер просить о голос член лави присяжних п. Фрідман, ад'юнкт Краєвого Виділу і питає обжалованого, чи він ідучи на авдиєнцію, мав намір убити ґр. Потоцького.

Обж.: Пане судіє, я вже на се питане відповідав нинї чотири рази, отже пощо мене питаєте еще раз? Чи се приємність мучити мене такими питанями?

П. Фрідман поясняє, що не розумів добре відповіди, а що ся справа дуже важна, то хотів би почути ще раз пояснене обжалованого.

Обж.: Дуже мене дивує, що ви маючи засудити 20-лїтного хлопця на шибеницю, анї не розумієте мови, якою він пояснює свій вчинок анї не завдаєте собі труду вважати на те, що він говорить. Отже позвольте, що я вам не відповім, тим більше, що ви й так переконані, що мене треба...

Предсїдатель констатує, що обжалований відповів уже на поставлене питанє притакуючо. Та се п. Фрідмана невдоволило і він ,,для вияснення справи'' починая ,,питати'' далї, заявляючи піднесеним голосом:

— То я вам скажу, що ви мордували зовсім на зимно, бо инакше могли-б стрілити чи в ногу, чи в гору і були-б такі самі главні, не вбивши намісника як тепер убивши його.

Тут предсїдатель перервав п. Фрідманови, пригадуючи йому, що він повинен питати ся, а не висловляти власні погляди, наслідком чого він замовк.

Сей виступ п. Фрідмана викликав загальне обурене — навіть між польськими журналїстами. Бо й справдї п. Фрідман позволив собі на обжаловане і то в таким тоні, до якого не посунув ся навіть прокуратор.

Наступило внесене д-ра Левицького о відчитане рішеня львівської апеляції в справі спротивленя против акту обжалованя і касацийного рішеня найвисшого судового трибуналу у Відни, а по принятю сього внесеня і по відчитаню названих двох документів розправу відложено на 4 год. по пол.

На полудневій розправі адв. др. К. Левицький зажадав втягненя до протоколу нетактовної заяви прис. судії Фрідмана що до повної вини обж. Січинського і застеріг собі зробити з сего ужиток. Зі сьвідків переслухано яко першого Йосифа Каняка, возьного намісництва. Сьвідок чув три стріли, які упали один по другім.Потім обж. Січинський стверджує на основі сих зізнань, що він не стріляв до лежачого ґр. Потоцького. Другий сьвідок Антін Ріпа, студ. політехніки, бачив Січинського перед послуханем: спершу був зденервований а потім спокійнїйший. На гук стрілів вбіг до салї за возьним Каняком і відніс враженє, що Січ. стріляв до лежачого. Чув також слова Січ. до ком. Бігуна: ,,Забивем того лотра''. Дальший сьвідок Теодор Майкут, возьний намісн., не зізнав нічого нового. Сьвідок Стан. Скшинський, комісар намісництва, розповідає про останні хвилї намісника і про враженя, які зробила на ґр. Потоцьку вість про смерть її мужа.

Сьвідок, комісар поліції, Діонїз Бігун, описує сцену стрічи з обжалованим: Коли я. вийшов до ждальнї послухань, розглядаючи ся по нїй за слїдами сповненого замаху, про який менї телефонїчно донесено, побачив я при великім столї на однім з фотелів недбало сидячого молодця. В тій хвили почув я привіт:

— Гаразд! Ви мене не пізнаєте?

Я глянув на питаючого, а не пізнавши його спитав:

— А ви що ту робите?

— Я убив того лотра.

— Кого?

— Ґрафа Потоцкого.

— За що?

— За вибори, за Каганця, за наші кривди.

Колиж ком. Бігун вийшов зі салї послухань, Січ. спитав его:

— Чи жие, бо инакше була би велика шкода..

Обжалований протестує і заявляє, що так не сказав. З тої причини відчитано зізнаня ком. Бігуна з першої розправи, на якій він переказав слова Січинського так: ,,Чи жие ще, чи нї, бо инакше була би велика шкода''. На запит прокуратора сьвідок стоїть при нинїшних зізнанях.

По короткій перерві забрав голос др. Старосольський і ствердив, що Січ. змінив свої зізнаня на свою некорисність, і дивно поводить ся супроти трибуналу і супроти своєї оборони, тому оборона мусить твердити, що Січ. говорить неправду та що його наміром не була смерть ґр. Потоцького. Длятого умовий стан Січ-ого по-акті убийства мусить бути провірений, і длятого ставить внесене на особисте переслухане ком. Станкевича. Січинський є того пересьвідченя, що лише его смерть може принести хосен вітчинї і після того поступає а обовязком оборонців є всьо зробити, щоби охоронити его перед смертию. — Трибунал згодив ся на переслухане ком. Станкевича.

При кінци розправи, яка скінчила ся о 8¼ год. вечером, переслухано рушникарів-знатоків що до сили бровнінґа, і лїкарів др. Ляховича і Обтуловича що до ран ґр. Потоцького. Оба лїкарі згідно заявили, що перший стріл був смертельний.

По сім переслухано сьвідка, комісаря поліції Станкевича, який списував протокол з Січинським сейчас по замаху. Сьвідок заявляє, що Січ. відповідав ясно і звязло. Чи Січ. сказав тоді, що єсли-би був замах не вдав ся, був би його повторив, того сьвідок не тямить. Загалом поведене Січ-ого було спокійне, виглядало зовсім нормальне; ланцушки, в які його заковано, приняв з резиґнацією. На питане обор. д-ра К. Левицького сьвідок каже, що Січ. виявив був жаль за намісником яко чоловіком, а ще більше жалував вдови і дїтий, однак яко намісника його не жалує.

Дальше переслухано п. Олену Січиньску, матір обжалованого. З добродійства закона не хоче користати і буде зізнавати. Прокуратор др. Перацкий, покликуючи ся на § 170, після якого особи підозрілї о співучасть в злочинї, не повинні як сьвідки бути заприсягані, противить ся її заприсяженю. На то др. К. Левицький заявляє, що сьвідоцтво зарядженє против п-ні Січинської застановлено, чим дала прокураторія доказ, що всякі підозріня що до її участи в тій справі є безосновні. Січинська заявляє, що спершу сама хотіла просити, аби її не заприсягнено, але тепер змінила намір і просить її заприсягнути. Трибунал по нарадї ухвалив, сьвідка заприсягнути, а прокуратор застеріг собі задля сего зажалене неважности. На питане предсїдателя, чи в її родинї були випадки анормального закінченя житя, сьвідок зізнає: Брат моєї матери був хорий на хорну мелянхолію, трех моїх братів відобрало собі житє. Мій батько був хорий на груди і помер в 1863 р. Матір жиє доси і є здорова. Мати мала 18 дїтий, з них жиє ще двоє: я і мій молодший брат. Прочі повмирали в 7. або 8. році житя, хоруючи на скарлятину, або на инші недуги. Трех братів скінчило самоубійством, оден в 30, оден в 20, а оден в 17 році житя. Перший був капітаном і застрілив ся з причини хороби, другий застрілив ся по заручинах, а третий відобрав собі житє як кадет, бо не здав офіцирського іспиту.

Пред.: Отже жиє ще семеро дїтий. — Сьвід.: Так. — Предс.: Мстислав скінчив самоубійством, чи маєте що до поясненя? — Сьвід.: Був в високій степени нервовий. — Предс.: А Мирослав? — Сьвід.: Був також нервовий. Переходив як хлопець скарлятину. — Предс.: Учив ся з першу приватно? Сьвід.: Так. Потім записав ся до ґімназії в Тернополї. В Перемишлї кінчив середні школи. — Предс.: Говорилисте про якісь кровотоки. — Сьвід.: Так, терпів на то якийсь час. — Предс.: Був дуже лагідного настрою. Спокійний, провадив житє дуже смирне. В дрібних справах житевих був уступчивий. В випадках, коли оволоділа ним якась ідея, не міг оперти ся її силї. В житю був щирий і отвертий. — Вкінци зізнає сьвідок, що обжалований прийшов на сьвіт зовсім правильно.

Дальший сьвідок о. Кирило Лукасевич, брат бабки Січинського, зізнає, що Січ. переводив у него молодість. Був се хлопець амбітний, моральний, невибагливий, але зраджував нахил до мелянхолії. Уникав товариства старших а дуже радо перебував між молодїжию. Родина Січинських була загалом нервозна і слабовита. Самоубійства між нею не були рідкостию. Вість про замах Мирослава перелякала його, бо не надіяв ся по нїм сего.



З черги відчитано вісім протоколів лїкарів-психіятрів з провірюваня умового стану Січиньского а се з днів: 17, 21, 24 і 27 жовтня, 10 листопада, 18, 29 і 3 грудня. На перших відвідинах Січ. заявив лїкарам, що їх не взивав і не буде відповідати. Потім роздумав ся і розповідав все, про що його питано. Поводив ся нормально і був здоровий. На 8-их відві-

Продовжене на стор. 4-ій

SWOBODA
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
Published every Thursday at
184 Hudson., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
411 Washington Ave.,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,
manager,
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців ..... $200
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців ...... $1.00

Оплачувати ґазету треба всеґда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисї, пішлїть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телєфон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

## Наша партійність.

На повисшу тему можнаб з'ужити не тільки з ,,бушель'' чорнила, але і не малу паку пер, а також треба розпоряджувати і нашим, що так виражу ся ,,Рутенським терпцьом''!...

Переглядаючи усю ,,америцько-руську'' пресу, не можеш й начудовати ся, звідки й берesь стільки наївности, та звалюваня вини оден на другого у нашого хитрого ,,Малороса''.

Зачнем від московських пашквилїв, як пр. ,,Свѣтъ'', ,,Правда'', ,,Ам. Вістник'', Гладиків ,,Посувач'', презвітерянський ,,Союз'' а перейдемо на ,,Хлопський Параґраф'', ,,Гайдамаки'' та якусь несподівану ,,Мету''. Всюди аж кишить від зазивів до згоди, орґанізації, ,,реформації'', братерства, любви, просьвіти.

Щоб се усе осягнути усі заявляють, що нам треба солїдарности та цілковитої загибели теперішних роздорів.

Примірoм ,,Свѣтъ'' ціле наше нещастє бачить в Римови, а цілковите спасене лишень в московськім ,,кнутославію'', хоть сам добре про се знає, що нарід у самій їхній ,,матушці'' Расеї, заявив ся одним розпучливим протестом проти російського насилія та зьвірського царя-ката.

Олифантська ,,Правда'', а властиво д. Фекула, поза передруком статей із польських ґазет, під котрими підписує ся ,,Сверщок'', дальше свого носа не бачить і зовсім не знає, деб причіпити свою вимираючу партію ,,Старо-Руссовъ''.

У ґаспадіна Гладика біда, бо ,,нет денґов'' на ,,Посувача'', а передплачувати його пашцквіль, хотьби тільки і на к...п.... не оплатить ся, бо за грубий!

Молоденькі ,,Гайдамаки'' придержують ся як бачу теорії ,,Наперед не хапай ся, й по заді не оставай ся'', але валом вперед! І мають цілковиту рацію.

Mr. ,,Хлопський Параґраф'' за палкий, за поступовий, за гумористичний, за вільнодумний, за радикальний, за ,,робітничий'', за молодий, — ну і т. д.

Miss ,,Мета'' за соломяна, за медична, ну і за пísклива та сама не знає, що хоче.

Га! Срібло, золото бачив, але такої справдішньої перли усьої нашої публїцистики, як Mr. ,,Союз'' від презвітеріянської пропаґанди, ей Богу, еще не бачив!...

В 15-ім ч. журнала д. Косового є довга статя п. з.: ,,Наша партійність,'' в котрій говорить ся про хибу дотеперішньї нашої політики в Америці.

Бачить ся там головну причину лиха в тім, що нїби то ріжного рода наші ,,патріоти,'' вмісто стати відразу Американами та плюнути на старо-краєву політику, ведуть і тут дальше партійну борбу о більшість прихильників.

Бігме рація, д. Косовий!... Sure!

Але чиб ви, панове презвітеріяни, не були ласкаві показати нам, робітникам, хто се так передовсім поступає? Я гадаю, що хто як хто, але ви самі передовсім розбиваєте і дробите в падлючий спосіб нашу робітничу солїдарність в Америці ради вашого особистого бизнесу.

Бо і скажіть менї, добрі люди, де і хто з наших українських провідників силковав ся коли при помочи якої небудь реформаторської секти релїґійної підносити національно і економічно нашого чорнороба?

Чи і така безличність у вас, панове, зовесь також поступом? Плювати і огидити народови його батьківську віру, а накидати йому чужу, а тим самим дробити його щораз то на нові партійки, ослабляти його народню солїдарність, а рівночасно кричати ,,тримайте злодія,'' — як се назвати?

Чи ви думаєте, що той наш робітник в дійсности це такий дурний, щоб не пізнав ся на ваших фарисействах?

Аґа! До переведеня ваших бісівських цілий одна, однісенька ,,Свобода'' на перешкоді. Чи не так, паничі?...

Проковтуйте слинку.

Нарід наш в Америці і ,,Свобода,'' то таке нерозділиме уже тіло, що не тільки ,,Союзи,'' ,,Посувачі,'' ,,Фоноґрафи,'' ,,Неправди,'' та взагалї усі на купу взяті подібні пашквілї, але навіть й ціле пекло нічо не вдіє. Нічо, крім погорди від народу ви не надійтесь за вашу роботу.

*Хрезантій Свистун.*

## Переворот в Турeччині.

Деспотичне пановане турецького султана Абдуля Гаміда II. покінчило ся дня 27. м. м. його детронізованєм і замкненєм у вязници. На турецькім престолї як новий султан засів його брат як Магомед V.

Магомед V. буде 35-им султаном Туреччини як мужеський потомок Османа, заложителя турецької державы.

Обі палати парляменту 27-го цьвітня затвердили декрек детронізації султана, виданий через Шейк-Уль-Іслям, найвисшого духовного турецької релїґії. Сей документ звучить, що Абдуль Гамід панував проти сьвятих прав і вичисляє цілий довгий ряд поповнених ним злочинів. Цілий документ, се страшний акт обжалованя султана.

Конґрес покликавши на престіл Магомеда як нового султана, вибрав делеґацію, яка мала повідомити старого султана про се, що скоіло ся. Нарід повідомлено про вступлене на престіл нового султана сальвою гарматньою з 101 стрілів.

Як приняв старий султан відомість про своє здетронізованє, найліпше слїдно з оповіданя одного з членів делеґації, Карассо-Ефендіого. Він оповідає:

,,Було се около третої години по полудни, як ми прибули до султанської палати. Ми знали про се дуже добре, що султан Абдуль Гамід не дуже дорожить людським житем та завсїгди носить при собі набитий револьвер та що він є знаменитий стрілець, тому то і ми витягнули свої револьвери. Я можу впевнити, що при найменшім підозрілім руху султана ми-б його без пардону застрілили.

Надійшов султан. Непевно підійшов до нас. Був блїдий і незвичайно нервозний. Не мав на собі ніякого уніформу, лиш був убраний по цивільному, незвичайно недбало, видко, з великим поспіхом.

По звичайних поздоровленях забрав слово один з членів делеґації. ,,Ми прийшли, аби вас повідомити — сказав він — що ви на підставі рішеня турецького люду зістали усунені з престола''.

По тілї султана пробігла конвульсійна дрож. Запанована гробова мовчанка. Ми ждали, аж він відізве ся.

Перші слова, на які здобув ся султан були розпучливі, виповіджені майже з плачем.

,,А моє житє?'' спитав він слабим голосом. На се дістав відповідь: ,,Народ є шляхотний і великодушний. Вашому житю не грозить ніяка небезпека.

Султан похилив голову і знов довший час мовчав і поспитав дальше про судьбу його родини. Заки однак можна йому було відповісти, він вказав рукою на придїлених до делеґації офіцирів і спитав: ,,А сї жовніри присягнуть, що будуть хоронити моє житє?'' На се дістав відповідь: ,,Запевняємо вас, що народ зовсім не думає про вашу смерть... Потім султан почав величати свої заслуги для держави і народу та аж розплакав ся... Він настоював на се, аби офіцири присягнули, що йому не грозить ніяка небезпека. Сї однак такого приреченя не могли дати, позаяк се не лежало в їх силї. Зі словами, що вони лиш мали повідомити його про рішенє народу, вийшли зі салї.

Церемонії при вступленю на престіл нового султана були незвичайно прості. Він улицями удав ся до департаменту війни де заприсягнув конституцію; з відти удав ся до парляменту та на конець до своєї палати. Цілий вечір в Константинополи мали місце радісні демонстрації. Улиці, пристань, кораблї — усе було удекороване. Численні депутації складали бажаня новому султанови а з найвідлеглїйших місцевостий держави наспіли тисячні телеґрами.

Тимчасом старого султана без великих церемоній арештовано і під ескортою війска спеціяльним потягом відставлено до міста Сальонік, де над ним має відбути ся воєнний суд.

А слїди, що се головно він був причиною революції, що за його згодою і відомостию масакрує ся христіян в Аданї. Арменії і т. д. є дуже численні. І так приміром 3-го с. м. в уряді телеґрафічнім в Константинополи найдено цілу паку актів, з яких, виходить, що детронізований султан сам зарядив різню христіян в Аданї. Рівнож найдено цілий спис людий і домів, яких мали вимордувати і спльондрувати на дни 13-го цьвітня, коли то Абдуль Гамід хотів знївечити ненависну йому конституцію. Рівнож уплянував він на 24-го цьвітня загальну різню христіян в Константинополи, однак сему стануло на перешкоді заняте столиці конституційними війсками.

Тимчасом над столицею завішено стан воєнний і строго карають усіх виновників в співучасти в послїднім замаху детронізованого султана. Без ріжниці, чи се навіть і найвисші урядники — наколи їм докаже воєнний суд вину — вішає ся їх. Так кольсьто повішено особистого приятеля і дорадника султана, а 3-го с. м. рано 13 провідників послїдного замаху.

В сей спосіб поступаючи гадає новий султан найскорше привернути лад і порядок в здеморалізованій до краю його попередником державі.

## Мирослав Січинський перед судом.

(Продовжене із стор. 3-ої)

динах повторено Січинському його власні слова, які він сказав передше лїкарям, що він порівнував Потоцького з Муравєвом і попрошено його, аби блисше се пояснив. ,,Потоцький — сказав — Січ. — був представником системи, яка мала насильно нести польську культуру Русинам. Муравєв був знова простою худобиною, якому я без надуми стрілив би в лоб зза плота, а потім утїк''. З ґр. Потоцким не міг так поступити, бо се був чоловік. Дальше Січ. заявив, що має надію бути помилуваним на 20 літ вязниці, почім буде міг знова служити свому народови.

По відчитаню протоколів психіятрів, відчитано ще 18 зізнань сьвідків, як поліціянтів, співвязнів Січ. і двох його товаришів-академиків. Сї зізнаня згідно представляють його як нормального на умі.

Перервана розправа продовжала ся потім від год. 4. Наперед висказав своє ореченє лїкар-психіятр др. Серадзкий а потім др. Кольберґер. Ореченя їх згідно стверджують, що Січ. є і був умово здоров, ніколи не переходив недуги, яка би могла мати який відємний вплив на його орґанізм, є лише нервовий і вразливий. Між иншими на питанє обор. д-ра Левицкого заявив др. Серадзкий, що тяжко є відповісти, чи Січ-ого хто намовляв до замаху. Думає однак, що дав би ся намовити хиба тоді, як би прийшов до пересьвідченя, що то є добре. Вкінци др. Серадзкий заявляє, що Січ. є в ґрунті хлопцем з добрим характером.

По відчитаню ще кількох урядових сьвідоцтв про обжалованого, прокур. Перацкий вніс на переслуханє радн. Берзона, а обор. др. Старосольский поставив внесенє на спроваджене актів процесів в Лядзкім, Горуцку і Коропци та на переслуханє всіх сьвідків з тих процесів, а також на переслуханє послів Романчука і Василька. Трибунал по нараді відкинув всї ті внесеня. Прокуратор і оборонцї застерегали собі з тої причини зажаленє неважности.

На тім замкнено доказоване поступованє, а предсідатель Мілашевський відчитав питанє для присяжних судіїв:

,,Чи винен є Іван Андрій Мирослав Січинський, що дня 12. цьвітня 1908 року у Львові проти намістника Галичини, Андрія ґр. Потоцкого, в намірі позбавленя його житя так ділав, стріляючи до него кількакратно з репетієрового пістоля, що наслїдком сего наступила смерть?''

По відчитаню сего питаня оборонці з обжалованим нарад жували ся довший час що до сего питаня, почім др. К. Левицький просив о поставленє евентуального і додаткового питаня, першого вистилізованого в напрямі примусу психічного. Проти сих двох питань заявив ся прокуратор, почім відложено конець розправи на 17. цьвітня о 9. годині.

На суботнїйшій розправі трибунал, по думці жаданя оборонців, поставив ще евентуальне і додаткове питанє. Прокуратор застеріг собі супроти того зажаленє неважности. — Потім промовляв прокуратор і оба оборонці.

О 4. год. по пол. оголошено вердикт лави присяжних судіїв: перше питанє (що до наміреного убійства) затвердили 12-ма голосами, з додатком (що до діланя під психічним примусом) 12-ма голосами відкинули.

На основі сего вердикту трибунал оголосив вирок смерти на Мирослава Січинського, з додатком, що предложить монарсї просьбу о помилованє.

На салї почули ми плач: всї звертають свій зір на Мирослава і його родину, але вони були спокійні, не плакали, та хто збагне їх велике горе і терпінє. Публика його не бачила, бачили тільки ті, що відчували їх біль, а деякі Русини і Жидівки не могли здержали ся від плачу. Одна Русинка зімлїла.

Мирослава відпроваджено серед шпалїру баґнетів.

Відтак удала ся родина Мирослава до кімнати тюремного управителя і прощала ся із сином і братом. Хвиля була потрясаюча. Не опишеш її словами.

Щойно по 5-ій годині від'їхала родина домів.

Перед судовим будинком ждала тисячна товпа публики, що хотіла дізнати ся про судьбу Січинського. Дізнала ся про неї вже о годині 4·15, але не розходила ся. В мить появили ся додатки польських дневників про засуд на Січинського, публика розхопила їх, але не розходить ся, а більшає.

Поліція почала без ніякого приводу розгоняти товпу і з сього прийшло до демонстраций. На улиці Баторія, на Галицькій і на Марийській площі зібрали ся тисячі народу. Поліція розганяє, атакує товпу, а товпа більшає. Розніс ся спів пісні: Не пора і Czerwony sztandar і товпа рушила в напрямі намісництва, але кордон поліції не пустив перед намісництво і випер на Личаківську улицю, відки вже демонстранти розійшли ся. На подвірю недалекої давної пожарної стражниці стояла компанія війська з наїженими баґнетами.

Місто оставало під вражінєм засуду до пізної ночі. Всюди слїдний був небувалий рух. Всї говорили тільки про засуд Мирослава Січинського.

## Надіслане.

Навязуючи до поміщеної статі в попереднім числі ,,Свободи'' під заголовком ,,Де-що про нову часопись ,,Мета'' — одержала редакція слідуюче письмо, яке в українськім переводі звучить:

,,Хвальна Редакціє. — Користаючи з ласкавого приняття наших заступників, які явили ся в Хвальній Редакції, аби вияснити відносини підписаної фірми що до її оголошень в часописи ,,Мета,'' ми отсе і письменно заявляємо слідуюче: підписана фірма за редакційну сторону згаданої часописи ,,Мета'' зовсім не відповідає. Часопись ,,Мета'' поміщувала тілько наше оголошене.

Ми дізнали ся, що Ви охоронюючи своїх читачів виразили ся не зовсім корисно про нашу компанію. Днесь в імя слушности і в імя заголовка ,,Свобода,'' який виднїє на Вашій часописи, ми маємо повну надію, що не замкнете і перед нами шпальт своєї часописи, та позволите і нам сказати пару слів, аби в сей спосіб направити заподіяну нам кривду.

Наша фірма істнує уже повних чотири роки і товари, які ми продаємо, суть виключно ті, яких спис находить ся на нашім фірмовім папари і які суть під державним застереженем. (Се суть вина, коняки, горівки, лікери і сиропи — Прим. Ред.) Мимо того, що більшу частину кореспонденцій залагоджують у нас кореспонденти чужими мовами, ми не дозволюємо їм на ніякі екстраваґанції.

Що тикає ся статі оголошеної пару тижнів тому в тижневнику Ameryka-Echo то ми заявляємо слідуюче: Поміщена там статя є неправдива і її писали люди такі, яких ми видалили з роботи. Як думати про правдоподібність тих людий, видно з того, що один з них звернув ся навіть до нас з висказом жалю за свій вчинок, а другий, довідавши ся, що у нас є вільне місце польського кореспондента, написав до нас просьбу, аби його опять приняти. Сї листи охотно кождому покажемо.

Маємо повну надію, що Хвальна Редакція і нам відступить місце, та позволить і нам також оправдати ся з пороблених нам закидів.

З поважанем
America-Europe Company,
(підпис нечиткий).''

Інкримінованy статю в попереднім числї ми получили від д. Маркевича, який уступ тикаючий ся згаданої компанії перевів з довшої статі поміщеної свого часу в польськім тижневнику ,,Ameryka-Echo'' (число 8 з 20-го лютого 1909 р. — сторона 6.) і вона передовім за се відповідають. Наколи ми однак поміщаємо спростоване уступу тикаючого ся згаданої компанії, а який то уступ цілковито не походить від редакції ,,Свободи,'' а є лишень дословним переводом з другої часописи і то з поданем жерела, то робимо се з тої причини, що ми дійсно про сю компанію і про продавані нею а подані в надісланім нам нею листі товари, ніколи нічого злого не чули.

Уважаємо отже в сей спосіб справу за остаточно полагоджену.

*Редакція.*

## НОВИНКИ

### КАЛЕНДАР

Май

| | | |
|---|---|---|
| 6 | Ч | Георгія влм. |
| 7 | П | Саву Єлисав. |
| 8 | С | Мурка еванг. |
| 9 | Н | 5 О Самар. Вас. |
| 10 | П | Симеона |
| 11 | В | Макс., Язона |
| 12 | С | 9 Муч. в Киз. |

— **Демонстрація у Львові.** В неділю вечером дня 18-го м. м., в день по засуді М. Січинського зібрали ся сотки демонстрантів всїх верств суспільних, щоби запротестувати проти засуду на кару смерти Мирослава Січинського. Грімкі оклики: „Проч з карою смерти!" „Най живе Січинський!" „Ганьба польській справедливости!" — не умовкали. Вправдї те, що демонстрація припала як раз на неділю, повело за собою се, що до демонстрантів прилучилась необчислена уличпа товпа. Демонстранти співаючи зібрались під палатою латинського архієп., рушили під помешканє Матери Мирослава. Поліція походу сюди не пустила і демонстранти звернулись на Підвалє а потім на ул. Руську. В тій хвили поліція добула шабель, а користаючи з осліни ночи, стала вжпвати на всїх хто попав ся під її руку. Демонстранти не дивлячись на заходи кінної і пішої поліції, потягли походом на Ринок, та тут загороджено їм дальшу дорогу. Через довший час стояли демонстранти під будинком „Просьвіти", співаючи народні гимни та підносячи ріжні оклики. Число демонстрантів зростало. Залягли цілий Ринок, потім ул. Галицьку, площу Галицьку, поки не опинились на ул. Баторія, хну скоро опанували. В очах поліції уладжено тут демонстрацію на широкі розміри проти „польської справедливости". Уличні лямпи погасли а зараз по сім посипалось на судовий будинок камінє, витовкаючи одну шибу по другій. Тревало се доволі довго, бо вибито шиби не тільки в довжезнім судовім будинку від ул. Баторія, але і від пл. Галицької; вибито також шиби в гімназії Франц-Йосифа, яка творить одну велитенську будівельну цілість. Потім рушили демонстранти на пл. Марійську в напрямі театру та потягли під „Народний Домъ". Тут вибили кілька шиб. Відси потяг похід, не оглядаючись на поліцію в ул. Театральну і Трибунальську, потягнув знов на Ринок, щоб дістатись таки на ул. Чарнецького. Одначе поліція загородила сильним кордоном дорогу на ул. Чарнецького. Остаточно удалось п. В. співредакторови „Дїла" успокоїти демонстрантів. Не обійшлось без жертв. Потерпіло легші і тяжші ушкодженя тіла богато осіб, які розумієсь ся з сим поховались, щоб не наражувати ся на поліційні доходженя.

— В четвер, дня 28-го м. м. підписано в Скрентон, Па. контракт на нових три роки помiж юніями майнерськими і властителями. Контракт є майже такого самого змісту як попередний, який — як відомо — скінчив ся сего місяця.

— І в Бутлер наші Русини не спять. Минувшого року заложили „Читальню Просьвіта". До сеї Читальні всї горнуть ся і ще своїх незрячих братів притягають. Пізнали, що лише в лучності і правдивій освіті лежить народня сила. Пізнали, що партії лише розєднують і ослабляють Русинів, та ведуть їх на манівці. І прапором бутлерських Русинів стала „Просьвіта" на підставі етики християнської, не такої, як голосить запоморочений „Съвіт", фальшивий „А. Вістник" і їх прихвостень „Правда". При Читальни завязав ся і кружок драматичний і дав вже три представленя дуже вдачних. Найкрасше з них випало „Семе не кради". З правдивим артизмом відограв С. Когутанич, арендаря а В. Гайдор піяка-Танасьха. Добре віддали свої ролї І. Цимбала, Жутковський П. Криницький, О. Малецький, С. Малецький і С. Цисан а в штуці „Відьми" Ю. Петришак, Д. Вархоляк, Д. Медвідь, А. Токарська і А. Вурин. Режисером був О. Новосад місцевий дяко-учитель. Сих пару слів нехай стануть як нагорода за безкорістовну працю тамошних Русинів, котру також узнала численно зібрана публика і своїми гучними оплесками раз враз нагороджала аматорів.

— Як доносять з Пітсбурга, то дня 4-го с. м. в Агопа случила ся в майнах вугля, 2000 стіп під землею експльозія пороху, причім 7 майнерів тяжко зістало покалічених.

— Дня 4-го с. м. президент Тафт офіціяльно признав незалежність Болгарії і післав царови Фердинандови ґратуляційну телєграму.

— Се звісна річ, що сильні мира сего роблять для себе такі права, які для них найвигіднійші. Доказом сего може послужити право, яке перейшло в леґіслятурі стейту Ню-Йорк і яке з днем 1-го червня має стати обовязуючим. Після сього ні місто, ні суди не смиють ограничати скорости їзди автомобілів а в разї, наколи автомобіль переїде чоловіка, то наложена на властителя кара не сміє перевисшати сумп 100 дол. словами: сто долярів. Так отже від дня 1-го червня с. р. мешканці стейту Ню-Йорк будуть віддані цілковито на ласку автомобілїстів, а як ся ласка виглядає видно зі статистики, яка виказує що від 1-го мая 1908 до 1-го мая 1909 тілько в місті Ню-Йорк забили автомобілї 77 людий не числячи тисячів покалічених. Тутешні часописи взпвають до масових протестів проти сего драконського закона.

— Дня 30-го м. м. в усїх західних стейтах шалїв страшний торнадо. В Індіянополіс, Інд. буря позрпвала множество дахів при чім згинуло кільканайцять осіб. Місто Hillsboro, Tenn. цїковито знищене. В стейті Теннесі після донесень згинуло 42 осіб. Рівнож і місто Шікаґо, Ілл. навістила найстрашнїйша буря, про яку люди тямлять. Богато осіб згинуло при валеню ся домів. Шкоди ґ ґраджені в полю оцінюють на кількадесять міліонів долярів.

— Запав ся костел в землю в місті Іноврoцлаві в Познанщині. Із землї вибухла рівночасно вода і залила весь простір, де стояв костел. З людий ніхто не потерпів, хотяй се була велика пятниця, бо люде, почувши підземний гук і побачивши зарисований стїни костела, вийшли завчасу з нього. Причиною того незвичайного явища є очевидячки вода, що підмила фундаменти нового впрочім костела, котрого будова коштувала тому чотири роки 400.000 марок. — (100.000 дол.) Костел запав ся по сам дах і нема надії видобути його з землї. Крім того небезпека западеня грозить прихідству.

— Оноді в Парижи скоїла ся слідуюча цікава пригода.

Стоять на місті автомобілї. Приступає до одного шофера, (сього, що повозить автомобілем) якийсь голодранець і повідає „Я, граф з Абвіль! Я заложив ся в клюбі за 50 люідорів (2.000 франків), що обідати-му в сїм подертім одїню у великім ресторанї. Подумайте, чи не могли би, Ви заaранжувати сього діла. Дістанете 5 люідорів". Шофер не дав собі двічи говорити, попросив пана „графа" сїдати і завіз його до первородного ресторанє, котрого властителя він знав. Незвичайного гостя обслужено дуже виставно. „Пан граф" пообідав, випив бутельку шампана, чарку найстаршого коняку і закурив цигаро за 3 франки, відтак приклпкав властителя і пояснив йому холодно, що зовуть єго Жіль Даваль, що вертає саме з робітничого дому і не має ні цента. Але захотїло ся йому раз гарно попоїсти заки дістане ся до вязниці. Властитель вптріщив на нього очи, шофер відїхав на своє місце, втративши пошану до французької аристократії.

— Три сонця нараз. З Білграду (столиця Сербії) доносять під датою 10. цвітня: Жителї міст Земуня (Семлина) і Білграду та їх охрестности були сего дня свідками цікавого а досить рідкого явища. Показало ся рано о годині пів до 8. і тревало довше як годину. На східнім овиді показали ся, бачцте, т р и с о н ц я в значнім віддалі від себе. Всї три були так ясні, що правдивого сонця від них не можна було відріжнити. Ті сонця відділяли від себе хмари, через що їх сьвітло видавало ся ще яркійше. Підчас того показала ся ще й сильно зігнена дуга і се величаве явище стало просто чарующим. Забобонний сербський нарід пояснив собі се явище всіляко. Але як пояснити се явище зі становища наук природних? Подібне явище можна частїйше побачити на місяци. Іноді можна побачити, що довкола місяця, досить далеко від него зробить ся ясне біляве колесо. Се явище поясняє ся тим, що у воздусї знаходить ся тоненька верства пари, крізь котру переходять промінї сьвітла так, що переломлюючись в міхурцях пари, творять довкола жерела сьвітло в сїм случаю місяця, ясне колесо. Зовсім подібне явище можна побачити в місті зимою на ліхтарнях, коли н. пр. їхати трамваєм, в котрім шиби покрили ся тоненькою верствою замерзлої пари.

— **Нова Палестина.** Ані Арґентина, ані Уґанда не змогли притягнути до себе жидів і дати їм можність до самостійного житя. Тому справа вимайдення для жидів такого краю, де би вони могли жити своїм житєм, стає для них вельми пекучою. Очевидно, що не йде тут про галицьких жидів, яким ліпше в Галичині живе ся, чим їх прадїдам в Палестині, але розходить ся о переслідуваних жидів з Росії і Румунії. Російський комітет, центр. жидівської організації вислав недавно делєґатів до вишайдення в північній Африцї відповідного краю на жидівську державу. Делєґати найшли таку околицю межи Єгиптом а Тріполісом, яка називає ся Кіренаіка. На їх погляд було би там жидам дуже вигідно, лише чи они зможуть обійти ся без „дурного гоя".

— **Як їздить зелїзничий король?** Ніякий монарх европейський не може собі позволити на такий збиток і такі вигоди, з якими їздить американський зелїзничий король Геррімен. Коли тому богачеви накучить ся сидїти при своїм бюрі при улици Бродвей в Ню-Йорку, то він бере свою жінку і доньку до свого окремого поїзду та їде з ними троха на прохід по зелізницях. Коли відтак де приїде, то поїзд заводять на т. зв. мертву лїнію, а Геррімен виходить тоді зі своєю родиною і може через якийсь час любувати ся видом чужих сторін, котрі в його поспішний їзді можуть що хвиля зміняти ся. Його поїзд складає ся з пять вагонів. Вагон, призначений лиш для його особи, містить в собі спальню, комнату до снїдання і сальон зі склянними стїнами, з котрого видко на всї сторони, а до спальні припирає ще малий кабінет з ванною до купаня. Другий вагон містить в собі цілий ряд комнат до спаня. Половина третого служить за кухню, а друга половина за комнату столову. Четвертий вагон є призначений до цїлий канцелярийних, а наконець в пятім знаходять ся приміщеня для служби і пакунків. Скоро поїзд де на якій стації стане, причіпають зараз телєґрафічні проводи канцелярийного вагона до телєґрафічних проводів на стації, щоби „король" міг висилати свої прикази на всї сторони Злучених Держав. Персонал службовий, який супроводжає сего „вискоєго" достойника, складає ся з трох секретарів, двох стенографів, одного лікаря, одного адвоката, двох телєґрафістів, пятох кухарів, одного двірського і цїлого штабу челяди.

— **Франко в Києві.** Як доносять „Кіевскія Вѣсти", в Києві гостить тепер д-р Іван Франко, що прибув там минулого тижня зі Львова. Знаменитий наш письменник не зовсім подужав з тяжкої хороби, що постигла його минулого року. Руки у нього спаралїзовані, так що він зовсім не володіє пальцями. Все-таки задержав він живий інтерес до науки, відвідує в Києві бібліотеки, цікавлячись головно славянською фільольоґією. Шановний учений побуде в Києві ще з оден тиждень, а потім верне ся до Львова.

— **Безграмотність в Галичині.** Після статистики з 1900 р. було в Галичині безграмотних: Русинів 2,459.430, Поляків 2,104.899, Німців 100.736, чужинців 11.882; разом 4,678.022. Таких, що уміють читати і писати було: 1,490.774 Поляків, 558.674 Русинів, 107.799 Німців, 8.818 инших і 18.915 чужинців; разом 2,184780. Лише читати уміло: 386.360 Поляків, 62.359 Русинів, 3892 Німців, 57 инших, 409 чужинців, разом 453.137.



## Велике народне ВІЧЕ

### в справі засуду Мирослава Січинського в Галичині

відбуде ся заходом Укр. Товариства „Просьвіта"

**в неділю 9-го мая 1909 р.**

о 4-ій год. попол.

в Hanington Hall, 214-216 E. 2nd Str., New York.

Відгомін сего засуду, котрий тепер потряс цілою гал. Україною відбив ся сумним ударом і на ам. Україні. Звірське поступоване Ляхів перейшло всякі можливі границі. Укр. Народе! Ти видиш знущане Ляхів-катів над Укр. Народом. Ти видиш Народе молодця, котрий посьвятив своє молоде жите за тебе! Тож прийди на се Віче, де всї разом запротестуємо проти звірства галицк. Ляхів-гнобителїв. Не пожалуй труду, Укр. Народе, але прийди численно, не пожалуй пожертвувати хвилї для того молодця, котрий не жалував свого молодого житя віддати за Тебе.

КОМІТЕТ
Укр. Тов. ,,Просьвіта''
в Ню Йорку.

## СПРАВИ „СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.
Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортиньский, перший руський епископ в Америці.
Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ, 712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицький, ..Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Андр. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 816 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковський, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str., Holyoke Mass.

## Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — одинока руско народна орґанізація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" 400.00 дол.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" 200.00 дол.

Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00,

б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталі божевільних, Союз платить по року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатися також до братства, яке належить до Союза.

### ВАЖНЕ
ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money order-ах або чеках вписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний Секрета опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

## Посмертні вісти.

Цаповчак Михаїл, ч. Р. Н. Союза від. 110 Leetsdale, Pa. помер 16-го цьвітня с. р. Небіщик походив з Угорщини, села Рокитов, стол. Земплин..

Бегала Марія жена Юрія члена Р. Н. Союза від. 116 Lansford, Pa. померла 26. грудня 1908. в старім краю.

Занько Настя жена Гриця члена Р. Н. Союза від. 203 Brooklyn, N. Y. померла 12-го цьвітня с. р.

Кравець Андрей член Р. Н. Союза від. 95. Beaver Meadows, Pa. помер 30. марця с. р. Небіщик походив з Галичини, села Воля Яворова, пов. Сянок.

Вічная память!

Ч. 905 КВИТ $121.00
на стодвайцять оден долярів, котрі п. М. Грубий отримав з посмертної запомоги по Ільку Мітруцкий на пох. кошта з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Auburn, N. Y. 1909.
М. Грубий.
Сьвідки:
Мих. Поляньский,
Іван Перун.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 38.
Іван Питель предс.,
Михаїл Грубий секр.

Ч. 908. КВИТ $1400.00
на тисяч чотириста долярів, котрі п. Анна Фик отримала як посмертну запомогу по мужу Грицю з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
West Pawlet, Vt. 26 Apr. 1909
Анна Фик.
Сьвідки:
Микола Фецич,
Стеф. Дунда.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 17.
М. Фецич предс.,
Стеф. Дунда секр.

Ч. 912 КВИТ $800.00
на вісімсот долярів, котрі опікунка п. Юліянна Метений для сиріт отримала як посмертну запомогу по Йосифі Метений з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Trenton, N. J. 22. April 1909.
Юліянна Метений.
Сьвідки:
Ю. Слабода,
Іван Гудак.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 121.
Ю. Бацік предс.,
Іван Паславский секр.

Ч. 851. КВИТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Юлія Метений отримала як пос. запомогу по мужу Осифі з Гол. Каси Руского Народного Союза в Америці.
Юліянна Метений.
Trenton, N. J. ........1909.
Сьвідки:
Ю. Слабода,
Іван Гудак.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 121.
Стеф. Врабели предс.,
Іван Паславский секр.

Ч. 842. КВИТ $600.00
на шістьсот дол. котрі п. Михаїл Грайцар відобрав як посмерт. запомогу по жені Марії з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Trenton, N. J. 22 Февр. 1909.
Михаїл Грайцар.
Сьвідки:
Марія Черемшак,
Марія Гудак.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 122.

## Рух
### в відділах Р. Н. Союза.

SPANGLER, PA. бр. Благ. Пр. Бог. від. 120 подає до відомости, що нових членів в віці від 16 до 35 літ буде принимати в місяцях маю, червню і липню за половину вступного.
М. Белей секр.

SCRANTON, PA. бр. сьв. Вас. Вел. від. 229 подає до відомости що від тепер братскі мітинґи будуть відбувати ся в кожду третю неділю о год. 3:20 по пол. в церковній гали.
Г. Дзьобко скр.

PERTH AMBOY, N. J. бр. сьв. Василия Вел. від. 168 подає до відомости, що дня 9-го мая с. р. припадає річний мітинґ. Початок о год. 2-ій по пол. в гали Massopust. Справоздане касове і вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить 50 цнт. а урядник $1.00 кари. Нових членів буде принимати ся в місяцю маю без вступного.
Гр. Гатала пр.,
М. Белнів скр.

NEW YORK, N. Y. тов. „Зоря" від. 69 подає до прилюдної відомости, що мітинґи відбуваються ся 1-ої і 3-ої суботи кождого місяця. Кождий член мусить вирівнати всі своі залеглости: 1. місячне, 2. розмет, 3. кари; в разі невирівнання своїх залеглостей зістає суспендований.
В. Маркевич предс.,
М. Мартинів кас.,
Й. Биць секр.

DESLOGE, MO. бр. сьв. О Ник. від. 225 подає до прилюдної відомости, що братскі мітинґи перенесено з першої неділї в місяцю на другу. Найблизший мітинґ відбуде ся 9-го мая о 1-ій год. по пол. в пархоіяльній гали, коло руської гр. кат. церкви.
А. Балїґроцкий пр.

DONORA, PA. бр. сьв. Димитрія від. 157 подає до відомости що в місяцях цьвітню і маю принимає до братства за половину вступного. Мітинґи відбувають ся в кожду четверту неділю по першім в гали при церковю на 5-ій улици.
Ів. Цейко скр.

NEW YORK, N. Y. Тов. „Запорож. Січ" повідомляє всіх женщин, що до товариства принимає ся женщин без вступного в місяцях: марцю, цьвітню і маю. Кожда женщина платить 25 цнт. місячно, а в разі хороби дістає 3 дол. бенефіту тижнево.
Мітинґи відбувають ся в гали Козачика 167 E. 4-th Str. N. Y.
С. Гладкий скр.

SMOKE RUN, PA. бр. сьв. Георгія, від. 135 повідомляє своїх членів, що 9-го мая відбуде ся посьвячене братського прапора (застави). Кождий член того братства має явити ся в братскій шапці і відзнаці під карою 2 д.
Повідомлене се не тикаєсь членів на дальших плейзах.
А. Клим секр.

ELIZABETH, N. J. бр. сьв. Вол. від. 65 повідомляє отсим, що півроічний мітинґ відбуде ся дня 9-го мая с. р. в гали п. В. Левчика ч. 48 Washington Av. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари.
Ю. Кравець,
В. Левчик.

PROVIDENCE, R. I. тов. ім. Князя Данила від. 73 повідомляє, що слідуючий мітинґ відбуде ся 9-го мая о годині 3-ій по полудни під числом 65 Florence st. Дуже важна справа отже безусловно кождий член і урядник має явити ся.
Г. Болюх секр.

KEOKEE, VA. тов. „Січ" від. 219 взиває тих членів, що повідїзди до Пенсильвенії, аби зголосили ся безпроволочно до:
Т. Починок,
938 Mt. Vernon Ave.,
Scranton, Pa.

SCRANTON, PA. уряд бр. Пр. Діви Марії від. Р. Н. С. 123. подає до відомости, що мітинґ відбуде ся 9-го мая с. р. о год. 2-ій по полудни в гали церковній, позаяк мітинґ з гали Лукача перенесено до галї церковної, де буде ся відбувати всегда. За для важних справ, кождий член має на мітинґу появитись.

Просить ся рівнож, шоби поміж вписались котрого будь дня перед мітинґом о год. 7-ій вечером в важній справі слідуючі члени: Андрей Кузенка, Іван Менюк, Юрко Козновский, Петро Млодковский, Василь Савка, Филим. Павляк, Василь Михайлів, Іван Хас, Ізидор Левицкий, Григорій Бомба, Френк Шубер, Федько Станицкий, Стефан Теліщак, Михайло Добровольский і Іван Денис.
Василь Груцеляк предс.,
Григорий Василяк касієр,
Петро Кирилюк секр.

NORTHAMPTON, PA. Успенія Пресв. Богородиці від. 33. ухвалило на мітинґу дня 28-го лютого 1909. за внесенем о. П. Лучечки жертву на церков катедральну: $1.00 від члена маючу стягнути ся в сей спосіб: кождий член нашого відділу сплатить сего 1 дол. до брацкої каси одно разово, або також і місячно 10 центовими ратами в протягу року від нинішного дня.
Теодор Федько предс.,
Михаїл Чепеляк кас.,
Тарас Кокоцкий секр.

PERTH AMBOY, N. J. бр. сьв. О. Николая від. 104. Р. Н. С. подає до відомости що дня 9. мая 1909 р. має відбути ся квартальний мітинґ, на котрий кождий член мусить безусловно явити ся: вирівнати свою залеглість, бо котрий не вирівнає то буде виключений як з бр. так із Р. Н. Союза. Має перевести ся контроля книжок з діяльности за минувших три місяці. Неявивший ся член заплатить 50 ц. а урядник $1.00 кари.
Николай Ваверчак предс.,
А. Кукуруза секр.

NEW YORK, N. Y. бр. сьв. Вол. від. 108. повідомляє що річний мітинґ відбуде ся в суботу, дня 8-го мая, точно о 7-ій годині вечером в гали під числом 167 E. 4-th St. Просить ся всіх членів прибути, бо на мітинґу буде задагоджуватись важні справи а також вибирати ся буде новий уряд.

Повідомляє ся рівночасно що наступуючий місячний мітинґ відбуде ся дня 15-го мая в гали під числом 167 E. 4-th Str. точно о 7:30 вечером.
К. Наконечний,
бувший секретар.

ST. LOUIS, MO. бр. сьв. Волод. Вел. відділ 179. подає до відомости, що вибрало слідуючий новий уряд дня 18. цьвітня с. р.: В. Колодій пр.; Д. Коштовський 3. пр.; В. Пасічник секр.; Т. Робак 3. скр.; П. Зарубинський кас.; Т. Кушляк 3. кас.; О. Кушляк і Д. Коштовський контрол. комісія; О. Пасічник і С. Зелінський надзиратель хорих на Victor St. St. Louis, Mo.; Н. Осарчук і Гр. Голодняк надзир. хорих на 18-ій улици St. Louis, Mo.; М. Маґаз і А. Балко надз. хорих на East St. Louis, Ill.; С. Чорнобай дверник; М. Петровський орґанізатор.
В. Колодій предсід.
В. Пасічник секр.

### ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до відома членам читальні „Просьвіти" в Philadelphia, Pa., що річне засіданє відбуде ся в неділю, дня 9-го мая с. р. о 2-ій год. по пол. Усіх тих, що довший час держать книжки взиває ся, щоб їх принесли перед річним засіданєм. Усіх тих, що мали-б охоту вступити в члени читальні повитає ся дуже радо в означеним часі під ч. 605 S. 2-nd Str., Philadelphia, Pa.
Ів. Кречковський пр.

### ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошуковання знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкуємо в „Свободі" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

### ПЕРШИЙ БАЛЬ

на дохід гр. кат. церкви сьв. Ап. Петра і Павла в Монесен, Па., уряджує товариство „Бандурист" дня 15-го мая 1909 р. в німецькій гали. Забава буде переплїтана хорошими піснями „Бандуриста". Початок о год. 3-ій з полудня.

Вступ 50 цнт. для самотних жен 25 цнт.
17—18 Комітет.

### ПОЗІР! PROVIDENCE, R. I.

Перший Великий Русько Український БАЛЬ!
устроює тов. Кн. Данила в Суботу, дня 22-го мая 1909 в „Columbia Hall" на Putman st. Початок точно о годині 6:30 вечером. Запрашає ся всіх чесних Русинів з Провіденс і околиці, де молоді і старі зможуть доволі забавити ся. Музика руська. Вступ для мужчин 25 цнт., для женщин 15 цнт. За добру забаву ручить
17—19 Комітет.

### ПОЗІР!
### ТРЕТИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

уряджує бр. сьв. О. Николая в Perth Amboy, N. J. 730 State St. Pulaski Park дня 30. мая 1909 р.

Початок точно о год. 4-ій по полудни. Вступ для мужчин 25 цнт. для женщин вступ вільний.

Весь дохід призначений на гр. кат. Церков. Всіх Русинів з Perth Amboy і околиці запрошує ся щиро.

Музика буде грати під проводом Русина, М. Хріна.

За добру забаву і музику ручить Комітет.

### БАЛЬ

устроює тов. „Любов", в суботу, дня 15-го мая с. р. в New Academy Hall, 525 S. 4-th str., Philadelphia, Pa. Початок о 7-ій годині вечером. Всіх, що люблять весело забавити ся, щиросердечно запрошує
16—18 Комітет.

### ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює Братство сьв. Арх. Михаїла від. 84 в Canonsburg, Pa. дня 8-го мая с. р. Початок о годині 4-ій по пол.

Знаменита музика і услуга.

Вступ 50 цнт. За добру забаву ручить Комітет.

ПОЗІР!!! ПОЗІР!!!
### ПЕРШИЙ БАЛЬ

устроює „Тов. Січ" в New Kensington, Pa. від. 158. Р. Н. С. в суботу дня 15-го Мая 1909 р. в Opera House на 4-th Ave. New Kensington, Pa.

Початок точно о годині 4-ій вечером. Вступ для мужчин 50 цнт., дївчата даром.

Запрашає ся всіх чесних Русинів з New Kensington, Pa. і околиці на сей ПЕРШИЙ СІЧОВИЙ БАЛЬ де молодші і старші зможуть до волі забавитись.

За добру забаву ручить Комітет.

ПОЗІР! ПОЗІР!
Заходом Укр. Товариства „Просьвіта" від 204 Р. Н. Союза відбтде ся
### ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

дня 29-го Мая 1909 р. в Manhattan Lyceum, 66-68 E. 4-th Str. New York, N. Y.

Оркестра п. Г. Смоленського.

Між танцями розривка для молодежи: „Почта любови".

Початок о год. 7-ій вечером.

Вступ 25 цнт. від особи.

Запрашаємо на той Баль всіх Українців, так Ню-йорских як і дооколичних.

Весь чистий дохід призначений на школу ім. Олени Січинської в Галичині.

За чесну забаву ручить
17—20 КОМІТЕТ.

### ДЕ Є

мій брат, Андрей Плїшек, родом з Супранівки, пов. Скалат. Через довший час мешкав в Геркімер, Н. Й. і вісім місяців тому десь пропав. Хтоб о нім знав, або він сам зволить повідомити:
Steph. Plishek,
233 Perry Str.,
15—18 Herkimer, N. Y.

### ДЕ Є

Осиф Новак родом з Доброї, пов. Сянік, 23-го Февр. вийшов за роботою і десь пропав. Пошукує його братство сьв. Арх. Михаїла від. 8. Хтоб про нього що знав, або він сам нехай зголосить ся до секр.:
John K. Tarbay,
Box 75
Elmira Heights, N. Y.

### ДЕ Є

моя сестра, Маріянна Яблоньска родом з Угерець, пов. Ліско. Глядить її сестра
Rosalia Yablonska,
157 E. Main Str.,
New Britain, Conn.

### ОГОЛОШЕНЄ.

Пошукує ґаздині священик, безженний, замешкалий в стейті Ню-Йорк. Особа маюча замір старати ся о се місце мусить бути женщиною старшою віком понад 40 літ, має добре розуміти ся на кухни, має бути тверезою і совістною, доброго здоровля і мусить уміти по руськи (не по словацки) і по анґлійськи. Першеньство будуть мали ті, які вже в краю і в Америці були в подібних обовязках. Єсли можливе, пожадана рекомендація.

Зголошення засилати на адресу:
„Svoboda"
(для священика)
184 Hudson Str.,
17— New York, N. Y.

### ДІВЧИНИ

чесної, Русинки, знаючої також і по анґлійськи та маючої 500.00 дол. пошукує Русин, родом з Кільчиць, Гал. який має тут Clothing стор. Зголошення з залученем фотоґрафії під:
S. Kulczycki Gut,
196 Seneca, str.,
Buffalo, N. Y.

### НА ПРОДАЖ

Бучерня і гросерня, під дуже користними условами. Рент дешевий. Костумери переважно Русини, Поляки, Словаки і Айриші. Причина продажи: брак здоровля і властитель відізджає до краю. Близші інформації у діляє Свобода.

### ЧИТАЙТЕ!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство принале жне до „Союза", повинно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

**В місяцю Марцю є р приступили до Р. Н Союза слідуючі нові Братства і члени.**

Товариство „Січ" в Elizabeth port, N. J. Відділ 234.

Скоренький Теодор, Федунька Федор, Сапса Микита, Колодій Софрон, Лисий Федор, Пришняк Сенько, Ґенеґа Волекса, Могила Григорий, Ґрушка Федь, Горінь Йосиф, Фуртас Стефан, Кіценюк Іван, Попіль Іван, Супік Стефан, Данилик Никола, Притика Семен, Кіценюк Кость, Мазурик Захар, Яцьків Григорий, Ґенеґа Лука, Наумиц Федор, Чорний Матвій, Запотічний Яков, Рудніцкий Андрей, Ґенеґа Гілько, Кіценюк Андрей, Мазурик Яков, Горбатий Василь, Чечіль Тома, Сташко Павло, Рудніцкий Гриць, Шевчук Юрий.

Бр. св. Арх. Михаїла в Rossford, Ohio. Від. 235.

Миськів Яков, Вайнер Іван, Андрецьо Юрий, Бобак Павло, Динько Михайло, Гідич Йосиф, Холевка Іван, Кушнер Ігнатий, Завійский Максим, Вайнер Михаїл, Цеплий Михайло, Петрудик Василь, Бобак Николай, Цеплий Іван, Кушнер Теодор, Динько Іван, Мермер Йосиф, Кушнер Михайло, Бобак Іван.

Сестрицтво Преч. Діви Марії в Ambridge, Pa. Від. 236.

Лабан Текля, Ґера Евка, Бучак Марія, Маліновска Антоніна, Данилович Ірена, Ілько Марія, Кріль Євка, Валько Анна, Валько Марія, Рушко Варвара, Рушко Натазія, Вроновска Євка, Роґаль Тереса, Єсик Франціщка, Ніженкевич Анна, Череп Ксеня, Бован Анна.

Бр. Сошествія св. Духа в Chester, Pa. Від. 237.

Марко Пророчук, Стефан Гладкий, Іван Білінский, Онуфер Звузляк, Стан. Камінский, Василь Ліщавский, Іван Наконечний, Ілько Вовк, Яцко Шумило, Онуфер Вовк, Іван Звіжанский, Юрко Звіжанский, Ст. Мельник, Василь Шлемко, Демко Сеньків, Гіларий Бандровский, Григ. Беца.

Сестрицтво Преч. Діви Марії в New Alexandria, Pa. Від. 238.

Самець Каська, Яцкович Марія, Смолінська Марія, Якимець Юлія, Біґун Євка, Фурманек Марія, Дзендзель Марія, Кріль Анна, Міканік Анна, Хопик Марія, Гречон Марія, Іванюк Христина. Косарич Катерина.

Братство св. Георгія в Philadelphia, Pa. Від. 239.

Сарчинська Катерина, Ортинський С. С. Впреосьв., Ортинський Йосиф, Кушнір Іван, Міц Василь, Боднарчик Онуфрей, Вільчинський Стефан, Кушнір Гриць, Сорока Іван, Шушнір Прокіп, Шкодовский Максим, Вишняницо Михайло, Бучацкий Теодор, Вигодованець Олекса, Скольский Андрей Сарчиньский Стан., Харитон Стефан, Шемелю Дмитро, Буричка Олекса, Черкас Іван, Фока Іван, Швайка Николай, Димай Василь, Мельничук Дмитро, Матолич Василь, Онищук Стефан, Бабій Іван. Шевчук Михайло, Мочернюк Іван, Білецкий Грінько, Машовский Василь, Геник Михайло, Павлівець Мих., Данилович Йосиф, Фіна Андрей, Кузьма Юрий, Швайка Гелена, Квасінський Михайло.

Братство св. Петра і Павла в Portage, Pa. Від. 240.

Томко Пайза, Главичка Стефан, Кошицкий Мих., Ґолден Іван, Лодзиньский Якуб, Олійник Мих., Ґаздов Іван, Ґаздов Павло, Сотяк Андрей, Місар Іван, Нивиньский Петро, Нивиньский Йосиф, Мельник Іван, Федоришин Михайло, Росицький Іван, Нивиньский Іван, Лазор Іван, Пітказійский Николай, Пітказійский Андрей, Томко Андрей.

Братство св. Ольги в Newark, N. J. Від. 241.

Полюга Павліна, Хвалик Марія, Войтович Анна, Фенько Марія, Циктор Катерина, Качмар Текля, Водяк Зофія, Скочинець Марія, Макар Катерина, Сигор Юлія, Коцюба Юлія, Беньковска Марія, Димановска Анна, Воляр Ева, Старик Текля, Салічиньска Юлія, Вадяк Анастазія, Мовчан Антоніна, Муряньска Ксеня.

Братство св. Йосифа в Hargersville, O. Від. 242.

Зиморзяк Йосиф, Буковиньский Стеф., Амброзяк Вацлаф, Левандовский Йосиф, Сумирацкий Іван, Цидило Петро, Мацеєвский Стан., Козловский Стан., Козловский Йосиф, Францкевич Віктор, Донцевич Франціщек, Крипцо Френк, Крищак Павел, Лизак Николай, Гордієвич Станіслав, Борковский Владислав.

В. 1. Сінкус Станіслав.
В. 2. Домбровский Дмитро.
В. 6. Стойка Вас. Ференци II., Стойка Мгхали, Петров Михайло, Корінець Іван, Лемак Юрий, Ковач Василий, Пентюк Михайло.
В. 9. Ковтун Стефан, Скосник Іван дит.
В. 10. Пелехач Клімептий, Ромцьо Марія дит. Хвалик Анна дит., Зановяк сиф дит.
В. 11. Старанкович Мих. дит.
В. 15. Мазурек Станіслав.
В. 16. Павлінчак Митро, Рошко Михаїл, Бабін Іван.
В. 17. Пуглик Йосиф.
В. 19. Костик Іван і Фалат Анна II. діти.
В. 20. Бішчак Андрей, Ковальчик Стефан.
В. 23. Щерба Юрий.
В. 25. Співак Теодор.
В. 26. Шимчук Василь.
В. 28. Бачиньский Михаїл, Сова Лукач.
В. 31. Кочак Михайло.
В. 32. Бескіт Михайло.
В. 33. Лучканин Іван, Оренчак Стефан, Ґузий Яцко.
В. 34. Вовчак Семан.
В. 36. Шведа Михайло, Пелеш Андрей, Соленика Іван дт.
В. 39. Величка Матій, Мардзіньский Василь.
В. 41. Семаницкий Яцко.
В. 42. Балицкий Стефан, Секула Йосиф і Секула Марія діти. Ригда Анна.
В. 43. Ринявець Андрей, Мізковска Анна дит.
В. 46. Прибиш Стефан.
В. 48. Дандар Юрий.
В. 49. Бродка Владислав. Братішчак Йосиф.
В. 51. Іванік Іван, Слабиї Федор, Сова Йосиф.
В. 52. Матава Елисавета Тиш Михайло, Гамадий Юрий.
В. 53. Витяш Гелена дит., Ципенко Стефан.
В. 55. Рябока Гриць.
В. 56 Чернів Николай, Копчак Стефан, Герлях Павло, Вархоляк Павло дит.
В. 57. Павельчак Андрей.
В. 59. Фурла Филип, Янишка Валерія дит., Миахальский Матей.
В. 62. Поломацканич Митро, Росенко Стефан, Цимбала Павел дит.
В. 67. Лесьний Іван.
В. 69. Титла Амброзий.
В. 70. Кічак Антін, Вальчук Григорий, Бішко Василь, Кланцко Михаїл, Грушка Панько.
В. 72. Драгус Ладомір, Рудавский Николай, Палюх Анна і Іліяш Іван діти.
В. 73. Данилів Василь, Кондрат Андрей.
В. 76. Крайц Іван, Сушиньский Іван, Фридер Д мян, Федишин Николай, Яриїй Михайло.
В. 77. Стахняк Іван.
В. 80. Краснияник Іван, Гляділь Петро, Клаванич Петро.
В. 82. Магусяк Василь, Маршалек Іван, Лаврінок Федор, Новіцкий Іван, Джуган Андрей; Стеранчак Іван, Кріль Михаїл, Кріль Марія, Адамяк Михаїл, Смоліньский Казимір, Смоліньский Станіслав, Смоліньский Антін діти.
В. 86. Филипів Григорий.
В. 90. Лопух Юрко.
В. 91. Салаґа Семко.
В. 97. Гадич Евка.
В. 98. Морох Анастазія, Морох Анна, Морох Олена Ковалишин Стефан, Кекіш Стефан, діти.
В. 102. Воляньский Василь, Трач Тимко, Пашкевич Петро, Пільх Антін, Паплик Василь, Литвак Ігнат.
В. 104. Янушак Матей.
В. 105. Кузьмінский Стеф.
В. 106. Воробець Юрко, Волковецький Ллев.
В. 107. Ґарбуліньский Френк.
В. 109. Булаш Станіслав дит.
В. 113. Дишкевич Антошко, Попович Іван, Дацко Миколай, Візняк Ілько, Рилуф Яшко, Куш Юско.
В. 116. Бобир Іван дит. Скрипник Мілько.
В. 117. Яліцкий Іван, Лещиньский Григ., Добущак В., Сверженський Омелян.
В. 119. Турянїца Іван.
В. 120. Гнаткович Миколай.
В. 121. Сімцьо Андрей, Міжанін Михайло, Міжанін Іван, Блоняри Анна, Яско Марія, Яско Ілона діти.
В. 122. Гвіздяк Зузанна Гвіздяк Марія.
В. 123. Булик Василь, Хомин Михаїл, Демкович Михаїл, Ґнус Василь.
В. 124. Радь Юрий.
В. 129. Кірин Френьо.
В. 132. Синчишин Іван, Янковский Мих., Пуц Ігнац, Павчиньский Мих.
В. 133. Швець Ілія, Кузьма Василий, Швець Анна.
В. 134. Дуфала Мих.
В. 135 Тимків Ілько, Банковский Гриць, Лучейка Ілько, Миґелич Николай.
В. 136. Телеп Осиф, Драґан Андрей.
В. 140. Кибало Николай.
В. 142. Данилишин Кирило Маркович Михаїл.
В. 143. Дудак Николай.
В. 144. Марія Гутник, Шкварок Йосиф, Шкварок Варвара.
В. 146. Данила Михаїл, Шевчик Роман.
В. 147. Маркович Стефан, Дверніцкий Адам.
В. 148. Мілан Юстина.
В. 149. Шмирка Михаїл.
В. 152. Баран Марія, Гульта Марта.
В. 154. Леґін Іван.
В. 155. Гавриш Теодор, Гавриш Семен.
В. 157. Ятчишин Анна дит.
В. 158. Гарачмак Антін.
В. 165. Гавриляк Іван.
В. 168. Ґелета Нестор.
В. 169. Іванкевич Митро.
В. 174. Воловч Николай, Карпіньский Михаїл, Садовский Константин.
В. 175. Шиманьский Іван.
В. 176. Вацко Павло.
В. 177. Савчук Григорий, Мойсюк Денис.
В. 179 Парис Андрей, Кавацъ Андрей.
В. 182. Лазоришин Юрко, Ярошкий Теодор.
В. 183. Катра Вікторія, Щирба Іван.
В. 188. Лазоришин Іван.
В. 189. Гальків Василь, Кулак Іван, Антоняк Андрей, Кіндя Семан, Кулак Петро.
В. 191. Онущак Михаїл.
В. 192. Бойко Стефан, Німий Никола, Дачишин Дмитро.
В. 197. Хрінь Юрко дит.
В. 199. Гарпас Гелена.
В. 201. Андрух Марія, Мигальчак Іван, Мигальчак Марія, Андрух Митро діти.
В. 202. Огоновска Евгенія, Броніцка Марія.
В. 204. Слабіцкий Михайло, Рибак Олекса, Галушка Мих.
В. 205. Баник Гафія.
В. 207. Клим Антон, Юґас Стефан.
В. 209. Сопко Петро, Ґолик Йосиф, Копирка Михайло, Смичук Михайло, Міня Григорий, Проскура Михаїл, Гайдук Данько, Коза Яков, Борачек Михайло, Кравець Іван, Андрушко Михайло, Андрушко Федор, Ґінда Василь стар.
В. 210. Ульчак Петро, Кутний Михайло, Хухрик Пилип, Рейент Андрей, Лемішка Михайло, Стець Олекса, Начас Петро.
В. 213. Ошуст Василь.
В. 216. Станкевич Йосиф, Віклук Варвара, Біґусяк Полагна.
В. 217 Драй Теодор, Гатиляк Николай, Медзяк Йосиф, Галущак Антін, Кулич Симеон, Боярчук Клим, Рудий Теодор, Стефанюк Іван, Кукла Петро, Енґель Йосиф, Ґрінер Петро, Саєвич Анатол, Стефанюк Михаїл, Дах Матвій, Царик Мартин.
В. 222. Онущак Яцко, Василь Юрий, Нипивода Николай, Біґусяк Николай.
В. 223. Терефенко Микола.
В. 225. Коваль Василь. Чичула Григорий, Греськів Йосиф.
В. 227. Кулик Николай.
В. 228. Кирил Юстина, Вислоцка Марія.
В. 229 Шрек Елисавета, Кібак Іван, Федюк Ілько, Лазорчак Михайло.

## ВСЯЧИНА.

— Сонішне свьітло а вік людського житя. Недавно власти швайцарского кантону Тессін, припоручили розслідити, чи частіше ділане сонішного свьітла впливає корисно на відносини для піддержаня здоровля, чи зменшує смертельність і продовжує вік житя. Се вже старе правило житя, щоби як найбільше находити ся на сонци і о скілько можливо такі винаймити мешкання, до яких заходить сонішне свьітло. Помешкання, звернені не до сонця, бувають дуже нездорові і многі люде старають ся як найскорше їх позбути ся, бо звісно, що лучі сонця вбивають всякі бактерії. Можемо отже рішучо сказати, що в околицях, рідко освічуваних і огріваних свьітлом сонця, бактерії всяких хороб довше задержують ся і шкідливо ділають. Доси не маємо ще докладної статистики, чи недуги навіщують більше помешкання, звернені до півночи, чи помешкання в вузонких улицях, до яких сонце рідко коли доходить. Можна однако напевно приняти, що четверта часть мешканців в місті підлягає недуґам більше, чим инші мешканці, бо звичайно четверта часть дому звернена до півночи. Що не всі люде, замешкуючі доми звернені до півночи, хорують причина сього лежить в тім, що відповідна поживa, руханка на свьіжим воздухі, заступають в части ділане сонішного свьітла. Не дасть ся заперечити, що свьітло сонця спомагає циркуляцію (обіг) крови та спричиняє прирiст крови і її відсьвіжує. Після зарядженних в кантоні Тессін дослідів приходимо до пересьвідченя, що між частішим діланем сонця в околицях звернених до сонця і віком людського житя, заходить певна звязь, бо незвичайно много там буває старших людей. І так на тисяч мешканців по містах кантону припадає 10, що доживають 80 літ, а 44 до 70 літ. Тому отже, що в тих сторонах сонце свьітить 300—312 днів в році, певно може є яка звязь між тими обома проявами. І як би ми сєго рішучо твердили, то мусіли би приняти, що чим близше до рівника, тим довше живуть люди, бо там найбільше свьітло сонця ділає. За то чим далі від рівника до біґунів, він людського житя повинен би бути коротший. На ділі так не є, отже на певно і рішучо годі твердити, що вплив сонця є услівєм довшого віку.

— Оригінальна кара рос. батюшки. Ґазеті „С. О." пишуть з владимірської губернії, що там є пан-отець д. Л., який додумав ся до нового способу заставляти дівчатoк в школі любити науку. Коли яка дівчина не навчила завданого, то пан-отець зараз приказує: „розплітати касу". Дівчина розплітає і почннає плакати. Тоді він звертає ся до другої дівчини: „І ти розплітай". Ся розплітає і собі плаче. Тоді законовчитель садовить їх разом, спинами одну до другої і починає сплітати дві коси в одну. Батюшка — каже газета, добре вміє плести, робота йде скоро і через дві хвилини коса вже готова. Дівчата сидять і поворухнути ся не можуть. Часом, коли охота, батюшка сплітає коси у двох, трьох пар. Коли батюшко йде з кляси, то дівчата розплітають коси і теж плачуть. Се їм не скоро вдасть ся, бо батюшка добре вміє ховати кінці. Був випадок, що дівчата йшли сплетені і по вулиці. Хлопчики дуже радіють, що вони не мають кос.

# Книжки

які можна дістати вскладі книжок „Свободи":

| | цнт |
|---|---|
| Америка | 15 |
| Ангел та пустельник і т. і. | 15 |
| Борба кляс і чому бобітники організують ся | 15 |
| В Старім і Новім краю | 25 |
| Гріхи міліонерів і т. п. С. 7. | 15 |
| Дещо з історії православної місії в Америці | 10 |
| Дещо про зьвірята | 30 |
| Дві левади і т. п. С. 5 | 15 |
| Дорога любови, то Божа дорога, С. 6 | 15 |
| Еміґрант | 15 |
| Жовнїр | 10 |
| Журавлї | 10 |
| Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах | 15 |
| Земельне питанє | 15 |
| Зуб за зуб | 10 |
| Історія Руси з образками | 10 |
| Капітал і праця | 15 |
| Книжка рахункова | 50 |
| Казка про Жидів | 15 |
| Многострадальний народ, огляд історії українського народу | 20 |
| Навернений Грішник | 20 |
| Народний рух австро-угорських Русинів | 15 |
| Новий Завіт | $2 |
| Образки і загадки | 10 |
| Оповіданя | 15 |
| Про відступників від рос. православія | 10 |
| Про нутро землї | 25 |
| Підземні скарби | 25 |
| Покуса | 10 |
| Псалтир | $1 |
| Розмова Поляка з Русином | 10 |
| Смерть | 10 |
| Стародавні казки та оповіданя | 15 |
| Степові люде | 15 |
| Страйк | 20 |
| Стріляй на смерть, робітнича драма | 15 |
| Товариска ворожка | 15 |
| Унія в Америці | 20 |
| Хто з чого жиє | 15 |
| Які то є люди на землї, з 20 образками | 50 |
| Як мужик ходив до царя правди шукати | 15 |
| Через кордон | 15 |
| Руско-анґлійский тлумач | 60 |
| Польско-анґлійский тлумач | 60 |

**Молитвенники в красній оправі.**

| | |
|---|---|
| Бог Надежда моя | $2 50 |
| Хліб Души | 2.50 |
| Druh Duszi | 1.50 |
| Druh Duszi (в звич. опр.) | .75 |
| Молитвенник малий | 1.50 |
| Вінець | 1 50 |
| Зборник | 2.30 |

**Також можна дістати:**

| | |
|---|---|
| Книжочки колєкторські церковні | 10 |
| Книжочки Братскі | 10 |
| Метрики хрещеня | 3 |
| Метрики шлюбні | 3 |
| Метрики смерти | 3 |
| Помяник померших душ | 10 |

Пишіть на адресу:

**Swoboda,**

1S4 Hudson Str., New York, N. Y





## Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Мамроша! Всї до одного!
Чужих усїх поминайте,
Тільки свого підпирайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бизнесї все уптивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прошу прийти й переконатись.
Горівки найлучші має,
Бо злих зовсїм не тримає.
Й так віскy, комовицю,
Для всїх добру сливовицю
Арак, коняк, рум, паленка
І кмінківка солоденька;
Вина рівнож всї хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво сьвіже і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Є циґара, щоб курити
Лиш у него тра купити.
Тому Братя, памятайте,
Та до нього завертайте.
А ті, що з контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:

Trof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City, N. J.

















Накладом „СВОБОДИ" вийшли

## Папері листові

окрашені гарними вінетами і портретами наших руских ґеніїв — Продає друкарня „Свободи" по цїнї 50 цнт. за 25 штук. Адрес:

„SWOBODA"
184 Hudson Str. New York, N. Y.